

Høringsnotat

**Høringsnotat – forskrift om import
og omsetning av relevante
råvarer og produkter knyttet til
avskoging og skogforringelse**

Innhold

1 Hovedinnholdet i høringsnotatet.....	4
2 Bakgrunn	4
2.1 Avskogingsforordningen og EØS-avtalens saklige virkeområde.....	4
2.2 Hensikten med forordningen.....	5
2.3 Avskoging i Norge	6
2.4 Forordningens inndeling av skogtyper og deres forekomst i Norge	7
2.5 Omsetning av de relevante råvarekategoriene i Norge	9
3 Hovedinnholdet i avskogingsforordningen	10
4 Gjeldende regler	12
4.1 Tømmerforordningen.....	12
4.2 Forskriftshjemler.....	13
4.3 Annet relevant regelverk.....	13
5 Forslag til gjennomføring.....	17
5.1 Overordnet om gjennomføring av avskogingsforordningen	17
5.2 Forskriftens virkeområde	17
5.3 Definisjoner	18
5.4 Artikkel 3 - Forbudsbestemmelsen	21
5.4.1 Avskogingsfrie	21
5.4.2 Relevant lovgivning i produksjonslandet.....	23
5.4.3 Aktsomhetserklæring	24
5.5 Forpliktelser for virksomheter og forhandlere	25
5.5.1 Innledning	25
5.5.2 Forpliktelser for virksomheter og store forhandlere	25
5.5.3 Forpliktelser for SMB-forhandlere.....	29
5.6 Forpliktelser for medlemsland og ansvarlig myndighet.....	29
5.6.1 Ansvarlig myndighet.....	29
5.6.2 Samarbeid og utveksling av informasjon	30
5.6.3 Informasjonssystemet	30
5.6.4 Tilsyn	31
5.7 Tollmyndighetens oppgaver.....	33
5.7.1 Kontroll	33

5.7.2 Samarbeid og informasjonsutveksling	33
5.8 Risikokategorier	33
5.9 Håndheving og sanksjoner mv.	34
5.9.1 Artikkel 25 om sanksjoner	34
5.9.2 Forslag til regler for overtredelse av forordningen.....	35
5.9.3 Andre aktuelle reaksjoner etter straffeloven.....	38
5.10 Ikrafttredelse mv.....	39
5.10.1 Ikrafttredelse av avskogingsforordningen i EU.....	39
5.10.2 Ikrafttredelse av avskogingsforordningen i Norge	40
6 Konsekvenser av å gjennomføre forordningen	41
6.1 Innledning	41
6.2 Klima- og miljøvirkninger	42
6.3 Økonomiske og administrative konsekvenser for næringene	42
6.4 Produksjon i Norge.....	44
6.4.1 Storfe og storfeproduksjon	44
6.4.2 Tømmer og avledede produkter	44
6.5 Import av varer som omfattes av forordningen	45
6.6 Administrative kostnader for forvaltningen	46
6.6.1 Miljødirektoratet	46
6.6.2 Landbruksdirektoratet	47
6.6.3 Tolletaten.....	48
7 Utkast til forskrift	48

1 Hovedinnholdet i høringsnotatet

Klima- og miljødepartementet og Landbruks- og matdepartementet sender på høring forskrift om gjennomføring av avskogingsforordningen i norsk rett.

EUs avskogingsforordning (EUDR) ble vedtatt i EU i 2023. Forordningen har til formål å redusere EUs bidrag til avskoging og skogforringelse globalt, og å redusere EUs bidrag til klimagassutslipp og tap av biologisk mangfold. Avskogingsforordningen har regler for import, eksport og omsetning av råvarene storfe, kakao, kaffe, oljepalme, gummi, soya og tre. De relevante produktene innen hver råvare er listet opp i vedlegg 1 til forordningen.

I høringsnotatet redegjøres det for de mest sentrale reglene i forordningen, blant annet om forpliktelser for virksomheter og forhandlere. Det redegjøres også for konsekvenser for gjennomføring av forordningen i norsk rett. Det foreslås at forordningen gjennomføres i norsk rett som forskrift i forslag til en ny forskrift om import, omsetning og eksport av relevante råvarer og produkter knyttet til avskoging og skogforringelse. I forslaget til forskrift foreslås det også regler om ansvarlig myndighet, tilsyn, tilbakehold av produkter og sanksjoner for brudd på forordningens bestemmelser.

Regjeringen har besluttet at forordningen skal innlemmes i EØS-avtalen så langt Norge er forpliktet etter avtalen. Det innebærer at for råvarekategoriene tre, kaffe og gummi innlemmes alle varetyper i forordningen. For kakao innlemmes de fleste mens for oljepalme og storfe innlemmes noen (hud- og skinnprodukter). For råvarekategorien soya innlemmes ingen varetyper.

Beslutningen innebærer også at i Norge vil avskogingsforordningen gjelde ved innenlands omsetning og import fra tredjeland for de varene og produktene som er omfattet av EØS-avtalen. Der varene beveger seg mellom norsk tollområde og EUs tollområde vil det ikke være kontroll av at avskogingsforordningens regler er oppfylt. Eksport til tredjeland faller utenfor EØS-avtalen og innlemmes ikke.

Gjennomføring av avskogingsforordningen i norsk rett forutsetter vedtak i EØS-komiteen om innlemmelse av forordningen i EØS-avtalen, og Stortingets samtykke etter Grunnloven § 26 andre ledd. Forordningen følger vedlagt i engelsk versjon. Den er på nåværende tidspunkt ikke formelt oversatt til norsk.

2 Bakgrunn

2.1 Avskogingsforordningen og EØS-avtalens saklige virkeområde

Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2023/1115 om tilgjengeliggjøring på EU-markedet og om eksport fra EU av visse varer og produkter knyttet til avskoging og skogforringelse ble vedtatt i EU 31. mai 2023 og trådte i kraft 23. juni 2023. De fleste av bestemmelsene i forordningen får likevel ikke virkning for EU-landene før 30. desember 2025 for mellomstore og store bedrifter og fra 30. juni 2026 for små bedrifter eller mikroforetak, se kap. 5.10.

Avskogingsforordningen erstatter og opphever tømmerforordningen (EU) 995/2010, men bestemmelsene i tømmerforordningen vil gjelde i en overgangsperiode. Flere av

mekanismene i tømmerforordningen videreføres i avskogingsforordningen, blant annet krav om tilbørlig aktsomhet (due diligence) og et regime for risikovurderinger. EU-kommisjonens forslag til forordning ble sendt på høring av Miljødirektoratet på vegne av Klima- og miljødepartementet den 26. april 2022.

Avskogingsforordningen omfatter råvarene storfe, kakao, kaffe, oljepalme, gummi, soya og tre. De relevante produktene innen hver råvarekategori er listet opp i vedlegg 1 til forordningen. Tre, kaffe og gummi er råvarer som omfattes av EØS-avtalen. Råvarene storfe, kakao og oljepalme er delvis omfattet av EØS-avtalen. For eksempel så er levende storfe og kjøtt fra storfe ikke omfattet av EØS-avtalen, mens hud og skinn fra storfe er omfattet av EØS-avtalen. Råvaren soya er ikke omfattet av EØS-avtalen.

EØS-avtalens saklige virkeområde når det gjelder landbrukspolitikken er regulert i EØS-avtalen artikkel 8 nr. 3. Her fremgår det at varer klassifisert under tolltariffens kapittel 25-97 er omfattet av avtalen, med unntak for varer inntatt i protokoll 2 (EØS art. 8 nr. 3 bokstav a). I tillegg får EØS-avtalen anvendelse på bearbejdede landbruksvarer under tolltariffens kapittel 1-24, dersom de er inntatt i vareomfanget til avtalens protokoll 3 (EØS art. 8 nr. 3 bokstav b).

Det er på nåværende tidspunkt ikke fattet vedtak i EØS-komiteen om innlemmelse av forordningen i EØS-avtalen.

Regjeringen har besluttet at forordningen skal innlemmes i EØS-avtalen så langt Norge er forpliktet etter avtalen. Det innebærer at for råvarekategoriene tre, kaffe og gummi innlemmes alle varettyper i forordningen. For kakao innlemmes de fleste mens for oljepalme og storfe innlemmes noen (hud- og skinnprodukter). For råvarekategorien soya innlemmes ingen varettyper. Videre faller eksport til tredjeland utenfor EØS-avtalen og innlemmes ikke.

Det følger av Grunnloven § 26 andre ledd at Stortingets samtykke må innhentes dersom traktaten angår en sak av særlig viktighet, eller gjennomføring av traktaten forutsetter at Stortinget treffer et lovvedtak eller en annen beslutning, f.eks. et budsjettvedtak. Dette innebærer at det vil bli fremmet en proposisjon for Stortinget der det bes om samtykke til EØS-komiteens beslutning om innlemmelse av forordningen i EØS-avtalen. Det vises også til Landbruks- og matdepartementets høring 15. april 2025 om endringer i jordlova (forskriftshjemmel om gjennomføring av regelverk om import, omsetning og eksport av visse varer og produkter knyttet til avskoging mv.). I høringsnotatet foreslås en forskriftshjemmel i jordlova som sammen med naturmangfoldloven § 26 vil gi hjemmel for forslaget til forskrift. En eventuell lovproposisjon med forslag til endringer i jordlova kan bli fremmet for Stortinget sammen med behovet for samtykke etter Grunnloven § 26 andre ledd.

2.2 Hensikten med forordningen

Formålet med avskogingsforordningen er å bidra til å minimere EUs globale bidrag til avskoging og skogforringelse, og redusere EUs bidrag til klimagassutslipp og tap av biologisk mangfold globalt.

Avskogingsforordningen er et ledd i konkretiseringen av EUs grønne giv (Green Deal), som er en viktig del av Europakommisjonens strategi for å gjennomføre Naturavtalen samt FNs 2030-agenda og FNs bærekraftsmål. Forordningen omfatter storfe, kakao, kaffe, oljepalme, gummi, soya og tre, samt de fleste videreforedledede produkter fra disse. Disse råvarene er valgt ut fordi de er de største driverne av avskoging globalt. Omdisponering av skogarealer til landbruk,

først og fremst i tropiske land, er årsaken til nesten 90 prosent av den globale avskogingen. Forordningen har som mål at store markeder som EU skal kunne bidra til å nå både klimamålene og mål om bevaring av natur. Kommisjonen har beregnet at forordningen kan bidra til oppfyllelse av Paris-avtalens temperaturmål fordi den vil kunne spare minst 31.9 millioner tonn utslipp av CO₂ hvert år. Dette tilsvarer besparelser på 3 milliarder euro årlig.

I fortalen til avskogingsforordningen vises det til at skog gir en rekke miljømessige, økonomiske og sosiale fordeler. Fra skogen kommer tømmer og andre produkter, og skogen tilbyr viktige miljøtjenester for menneskeheten. Skogen opprettholder økosystemfunksjoner, beskytter klimasystemet, gir ren luft og spiller en viktig rolle i rensing av vann og jord, samt vannlagring og -tilførsel. I tillegg gir skogen livsgrunnlag og inntekt til omtrent en tredjedel av verdens befolkning. Europakommisjonen viser også til at ødeleggelse av skogene har alvorlige konsekvenser for de mest sårbare menneskene, inkludert urfolk og lokalsamfunn som er avhengige av skogøkosystemer. Videre reduserer avskoging og skogforringelse viktige karbonlagre. Avskoging og skogforringelse øker også sannsynligheten for kontakt mellom ville dyr, husdyr og mennesker, noe som øker risikoen for spredning av nye sykdommer og faren for nye epidemier og pandemier.

I fortalen til forordningen vises det også til at avskoging og skogforringelse er viktige drivere for global oppvarming og tap av biologisk mangfold – de to viktigste miljøutfordringene i vår tid. Skogene er også sterkt påvirket av klimaendringer, og mange utfordringer må løses for å sikre skogens tilpasningsevne og motstandskraft i de kommende tiårene. Å redusere avskoging og skogforringelse drastisk og systematisk restaurere skog og andre økosystemer er den største naturbaserte muligheten for demping av klimaendringer.

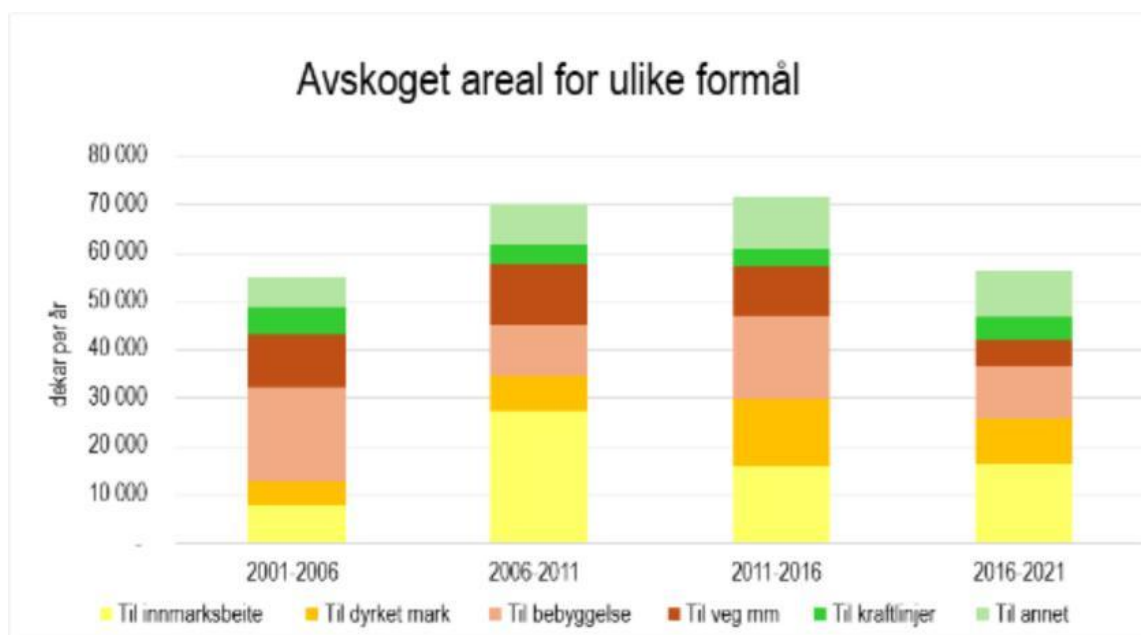
EUs forbruk er en betydelig bidragsyter til avskoging og skogforringelse på globalt plan. I konsekvensanalysen til avskogingsforordningen ble det anslått at EUs forbruk og produksjon av seks råvarer (storfe, kakao, kaffe, olje-palme, soya og tre) alene ville øke til ca. 248 000 hektar avskoging årlig innen 2030 uten hensiktsmessige regulatoriske tiltak. Medlemsstatene har gjentatte ganger uttrykt bekymring for vedvarende avskoging og skogforringelse.

2.3 Avskoging i Norge

I Norge registreres arealbruksendringer blant annet som en del av Landsskogtakseringen. Landsskogtakseringen er en representativ utvalgskartlegging, med om lag 22 000 prøveflater fordelt over hele landet, hvorav 12 000 ligger i skog. Landskogtakseringen viser at det i gjennomsnitt for perioden 2001-2021¹ årlig er avskoget 63 220 dekar til andre formål.

Landsskogtakseringens data viser at det perioden 2001-2021 totalt ble avskoget 334 400 dekar (334,4 km²) produktiv skog for etablering av innmarksbeiter. Til sammenligning, og for å belyse en slik tallstørrelse, tilsvarer dette det produktive skogarealet i kommuner som Tokke, Molde eller Namsskogan. Det er ikke registrert avskoging av uproduktiv skog for etablering innmarksbeite i perioden. Avskoging for å etablere innmarksbeiter utgjør 27,4 prosent av all avskoget produktiv skog i Norge i perioden 2001-2021.

¹ Registrering på alle prøveflatene i Landsskogtakseringen tar 5 år. Dette betyr at datasettet som danner grunnlaget for arealbruk i referanseåret 2001 er registrert i 1999-2003 og tilsvarende 5-årsperioder for de andre referanseår.

Figur 1 Årlig gjennomsnittlig avskoget areal for ulike formål i dekar, fordelt på 5-årsperioder fra 2001-2021. Kilde: Sammenstillingen er utført av Landbruksdirektoratet basert på data fra Landsskogtakseringen 1999-2023. Arealbruksendringer kartlegges som en del av Landsskogtakseringen hvor det tar 5 år å kartlegge hele landet. Dette betyr at datasettet som danner grunnlaget for arealbruk i referanseåret 2001 er gjort i 1999-2003 og tilsvarende 5-årsperioder for de andre referanseårene 2006, 2011, 2016 og 2021.

Årlig gjennomsnittlig avskoget areal for innmarksbeiteetablering (for alle dyreslag) i perioden 2001- 2021 var 16 720 dekar (16,7 km²). Slik det framgår av figur 1 har avskoging for etablering av innmarksbeite variert i denne 20-årsperioden.

I tidligere utredning om konsekvenser av hel- og delvis innlemmelse av avskogingsforordningen² ble avskoging til innmarksbeiteetablering i perioden 2015-2020³ lagt til grunn. I den perioden var årlig gjennomsnittlig avskoging til innmarksbeite på 12 km² og det er dette som danner grunnlaget for konsekvensene i kapittel 6. Det er krevende å anslå hvor mye areal som i dag omdisponeres fra skog til innmarksbeite som faktisk benyttes til storfebeite, og ikke til for eksempel småfe. Det antas likevel at andelen storfebeite utgjør mesteparten, blant annet som følge av beitekrav og at avskoging for beiter til ammekuproduksjon har vært utbredt de siste årene.

2.4 Forordningens inndeling av skogtyper og deres forekomst i Norge

² Notat 'Vurdering av konsekvenser ved hel eller delvis innlemmelse av avskogingsforordningen (EUDR)' s. 71. Publisert på Miljødirektoratets temaside.

³ Registeringene for referanseår 2015 er gjort i 2013-2017. Registeringene for referanseår 2020 er gjort i 2018-2022.

I avskogingsforordningen omtales flere former for skog, dette er «Primary forest», «naturally regenerating forest», «planted forest» og «plantation forest» se definisjoner i artikkel 2.

Avskogingsforordningen tar utgangspunkt i visse overganger mellom skogtyper for å definere skogforringelse.

Definisjonene av skogtyper i avskogingsforordningen er hentet fra FAO, og NIBIO har tidligere rapportert norske tall for disse skogtypene til FAO i forbindelse med deres innsamling og sammenstilling av globale skogforhold. NIBIO har i sine systemer delt inn skogen i naturskog, normalskog og plantasje. Normalskog omfatter både plantet og naturlig forynget skog, og utgjør om lag 98 prosent av den norske skogen. NIBIO viser til utfordringer ved klassifisering i felt når skogen blir eldre som årsak til at det ikke er skilt mellom plantet og naturlig forynget skog i rapporteringen til FAO. Det Landsskogtakseringen kategoriserer som «naturskog» i dag er tolkningen av det engelske begrepet "primary forest" slik dette er definert av FAO, men i hovedsak avgrenset til den eldre delen, dvs. "old primary forest". Dette utgjør 1,8 prosent av arealet. Begrepet naturskog har imidlertid ikke et entydig innhold og brukes og tolkes svært ulikt. «Primary forest» bør derfor ikke oversettes til «naturskog». «Primary forest» sammenfaller med det skandinaviske begrepet "urskog" som oftest brukes om gammel skog som ikke er påvirket av mennesker. Det norske begrepet har strenge krav til urørthet, og vil i praksis være det samme som gammel primary forest. I den svenske oversettelsen av forordningen er begrepet «urskog» brukt i oversettelsen av «primary forest». Gitt det sammenfallende innholdet i begrepene og at «urskog» brukes i det svenske regelverket mener departementene at dette også bør gjøres i Norge.

PRIMARY FOREST (Sub-category of NATURALLY REGENERATING FOREST)

Naturally regenerating forest of native tree species, where there are no clearly visible indications of human activities and the ecological processes are not significantly disturbed.

Explanatory notes

1. Includes both pristine and managed forests that meet the definition. Management practices in primary forests should imply minimum human intervention and aim for the long-term conservation of native vegetation and wildlife habitat.
2. Includes forests where Indigenous Peoples and local communities engage in traditional forest stewardship and management/use activities that meet the definition.
3. Includes forests with visible impacts of natural disturbances (such as storms, snow, drought, wildfire or insects, pests and diseases outbreaks)
4. Excludes forests where hunting, poaching, trapping, or gathering have caused significant native species loss or disturbance to ecological processes.
5. Some key characteristics of primary forests:
 - i. they show natural forest dynamics, such as natural tree species composition, occurrence of dead wood, natural age structure, and natural regeneration processes;
 - ii. the area is large enough and retains a degree of connectivity such that its natural ecological processes are maintained; and
 - iii. there has been no known significant human intervention, or the last significant human intervention was long enough ago to have allowed natural ecosystem elements (including species diversity) and functions to have become re-established.

Figur 2 FAOs definisjon av "primary forest"

Sammenstillingen nedenfor er basert på Landsskogtakseringen sine registreringer inndelt i skogtyper etter FAOs definisjoner for perioden 2020-2024.

Tabell 1 Totalt skogareal (hektar) i Norge, fordelt på arealtype og FAOs skogdefinisjoner

FAO definisjon	Produktiv skog	Uproduktiv skog	Annet tresatt areal	Sum	%
Naturally regenerating forest and Planted forest	8 377 351	3 404 637	2 219 382	14 001 382	97,9
Primary Forest	166 467	83 548	9 002	259 017	1,8
Plantation forest	45 963			45 963	0,3
Totalt	8 589 781	3 488 185	2 228 385	14 306 351	100,0

2.5 Omsetning av de relevante råvarekategoriene i Norge

Tre

I 2024 hogde og solgte norske skogeiere 11,97 mill. kubikkmeter tømmer. Bruttoverdien for skogeierne for tømmeret de solgte var 8 mrd. kroner. I 2024 ble det eksportert til sammen 4,37 mill. kubikkmeter tømmer. Dette tilsvarer 33 prosent av hogstvolumet. Sverige var det største kjøperlandet. Resten av tømmeret blir foredlet innenlands før det blir solgt på innenlands- og eksportmarkedet.

I 2024 ble det importert 93 400 kubikkmeter sagtømmer og 214 000 kubikkmeter massevirke. Sagtømmeret ble importert fra Sverige, og massevirke ble i hovedsak importert fra Sverige, Latvia og Litauen. I tillegg importeres det betydelige mengder treprodukter i form av spon- og kryssfinerplater, kjøkkenredskaper, parkett, møbler, m.m. Total import av tømmer og treprodukter var i 2024 på 2,163 mrd. kilo fra EU og 238 mill. kilo utenfor EU ifølge SSBs tabell 11009⁴.

Verdien av eksportert tømmer, trelast og varer av tre m.m., unntatt møbler, var i 2024 på nesten 10,5 mrd. kroner. Eksportverdien av papir, papirmasse og papirvarer var i 2024 nær 11,5 mrd. kroner. Skogbruket og skogindustrien eksporterte dermed tømmer og trebaserte varer til en samlet verdi av 22 mrd. kroner i 2024. Eksportverdien var 8,8 prosent større enn i 2023. Verdien av importert tømmer, trelast og varer av tre m.m. unntatt møbler var i 2024 på 14,4 mrd. kroner. Verdien av importert papir, papirmasse og papirvarer var på 11,3 mrd. kroner i 2024.

Storfe

Den norske storfekjøttproduksjonen har de seneste årene ligget på rundt 90 000 tonn årlig, fordelt på om lag 300 000 slaktede dyr. Produksjonsverdien for kjøttet var 5,1 milliarder kroner i 2024. I tillegg til ren kjøttverdi er det mye verdiskaping i de neste leddene i verdikjeden, samt gjennom biprodukter som hud- og skinnprodukter og slakteavfall. Norsk storfeproduksjon er også spesiell med hensyn til den store verdiskapingen gjennom melkeproduksjon, som

⁴ 11009: Utenrikshandel med varer, etter varenummer (HS) og handelsområde/verdensdel 1988 - 2024. Statistikkbanken

danner grunnlaget for en betydelig meierisektor og næringsmiddelindustri. Melkeproduksjon fra storfe skjer utelukkende i sammenheng med kjøttproduksjon, og vil derfor berøres av forordningen, selv om melk som råvare ikke er omfattet. Ifølge tall fra søknader om produksjonstilskudd, var den norske storfebestanden på 850 000 dyr i mars 2024.

I henhold til SSBs statistikk for varehandel, ble det i 2024 importert storfeprodukter omfattet av avskogingsforordningen til en verdi av om lag 1 mrd. kroner. I overkant av 30 prosent av importen målt i verdi, stammet fra EU. Rundt 80 prosent av verdien kan knyttes til kjøtt og slakteavfall, mens det resterende var import av hud og skinn-produkter.

Eksportverdien i 2024 lå på rundt 320 mill. kroner, hvorav 90 prosent av verdien var eksport til EU. Det eksporteres i liten grad kjøtt, men noe slakteavfall. Det meste av eksporten kan knyttes til hud- og skinnprodukter, om lag 300 mill. kroner i 2024.

Import- og eksporttallene er bruttotall, ettersom varenumrene kan omfatte mer enn det forordningen gjør. For eksempel omfatter varenumrene for hud og skinn også de som stammer fra dyr av hesteslekten. Disse skinnene er ikke omfattet av forordningen, men inngår altså i handelsstatistikken.

Kakao, kaffe, oljepalme, gummi og soya

Tabellen nedenfor viser import og eksport av de relevante råvarekategoriene i 2024, målt i verdi. Tallene omfatter all import og eksport på varenumrene omtalt i vedlegg 1 til forordningen. Verdien er et bruttotall ettersom det finnes enkelte varenumre som omfatter et bredere spekter av varer enn det forordningen gjør. For eksempel omfatter varenumrene under gummi-kategorien både naturlig og syntetisk fremstilt gummi. Det er kun naturgummi som er omfattet av forordningen, og import- og eksportverdien av relevante råvarer er dermed i realiteten lavere enn det som fremkommer her.

Tabell 2 Import og eksport av varer til verden og EU, målt i verdi. 2024. Millioner kroner. Kilde: SSBs tabell 11009.

	Import		Eksport	
Råvarekategori	Totalt	EU	Totalt	EU
Kakao	4 289	4 090	583	560
Kaffe	2 613	665	77	68
Oljepalme	323	296	15	14
Gummi	7 799	4 537	784	397
Soya	2 154	465	1 818	1 727

3 Hovedinnholdet i avskogingsforordningen

Formålet med avskogingsforordningen skal oppnås ved at relevante råvarer og produkter omfattet av forordningen ikke kan bringes i omsetning, gjøres tilgjengelig på markedet eller eksporteres med mindre følgende krav er oppfylt, jf. artikkel 3: (i) de er avskogingsfrie, (ii) de er produsert i samsvar med lovgivningen i produksjonslandet, og (iii) de er omfattet av en aktsomhetserklæring. Begrepene «bringes i omsetning» og «gjøres tilgjengelig på markedet»

omfatter import til EU og landenes egen produksjon. I tillegg omfatter forordningen eksport fra EU til tredjeland.

Forordningen regulerer omsetning av bestemte produkter listet opp i forordningens vedlegg 1 som inneholder, er føret med eller er produsert av råvarene storfe, kakao, kaffe, oljepalme, gummi, soya og tre. Forordningen gjelder for produkter med opprinnelse både innenfor og utenfor EU.

Reglene i forordningen omfatter den som produserer, importerer eller omsetter relevante produkter på EUs indre marked, eller eksporterer disse produktene fra EUs indre marked.

Forordningen definerer følgende økonomiske aktører: «Virksomhet» er den som bringer relevante produkter i omsetning på EUs indre marked for første gang, eller eksporterer relevante produkter fra EU. «Forhandler» er den som gjør relevante produkter tilgjengelige på EUs indre marked.

Virksomheter og forhandlere som ikke er mikroforetak, små og mellomstore bedrifter (SMB) (se omtale i artikkel 5) er underlagt samme krav, og må gjennomføre en aktsomhetsvurdering for å utvise tilbørlig aktsomhet ('due diligence') og påse at produktene som omsettes er i tråd med forordningen. Aktsomhetsvurderingen har krav til (i) informasjonsinnhenting, (ii) risikovurdering og (iii) risikoreduserende tiltak, se nærmere omtale under kapittel 5.5.1. Kravet om informasjonsinnhenting innebærer at aktøren må innhente tilstrekkelig dokumentasjon som viser at det relevante produktet samsvarer med forordningens krav.

Aktsomhetsvurderingen er grunnlaget for en obligatorisk erklæring om tilbørlig aktsomhet. Aktsomhetserklæringen skal registreres i EUs informasjonssystem, og ligger blant annet til grunn for vurdering av tilsynsaktivitet fra ansvarlig myndighet. Tollmyndighetene skal ved tollbehandlingen kontrollere status for aktsomhetserklæringen.

Informasjonssystemet skal anvendes til utveksling av aktsomhetserklæringer og dokumentasjon. Formålet med informasjonssystemet er å fremme samarbeidet mellom næringslivet, Europakommisjonen, ansvarlige myndigheter og tollmyndighetene. Alle aktsomhetserklæringene skal være tilgjengelige i Kommisjonens register.

Virksomheter og forhandlere har anledning til å oppnevne en autorisert representant, som på deres vegne kan registrere aktsomhetserklæringer i informasjonssystemet. Ansvar for overholdelse av forordningens krav kan imidlertid ikke overdras til ansvarlig representant

Små- og mellomstore forhandlere samt mikrobedrifter har forenklede krav etter forordningen. De trenger ikke å registrere aktsomhetserklæring, men må innhente bestemt informasjon om det relevante produktet de skal tilgjengeliggjøre på markedet. Forordningen har også forenklede krav for virksomheter som bringer relevante produkter i omsetning på EU-markedet eller eksporterer relevante produkter, dersom produktene er produsert i lavrisikoland. Dette gjelder også for forhandlere som ikke er SMB som tilgjengeliggjør relevante produkter fra lavrisikoland på EU-markedet. Det er Europakommisjonen som har gjennomført slik landrisikovurdering, hvor landene er kategorisert i en av tre kategorier; lav, standard eller høy.

Tollmyndighetene har ansvar for å kontrollere at det ved inn- og utførsel av de relevante produktene foreligger en aktsomhetserklæring. Inn- og utførsel er ikke tillatt uten slik dokumentasjon.

Ansvarlig myndighet har blant annet ansvar for å gjennomføre tilsyn med virksomheter og forhandlere etter forordningen. Brudd på forordningen kan medføre sanksjoner.

For nærmere informasjon om forordningen vises det til det til Europakommisjonens veiledningsside⁵, som blant annet inneholder informasjon om krav til sporbarhet og geolokalisering, EUs informasjonssystem, samt en side om ofte stiltespørsmål. Europakommisjonen publiserer jevnlig veiledningsdokumenter og svar på ofte stilte spørsmål på sine nettsider, som bidrar til å tydeliggjøre forordningsteksten.

4 Gjeldende regler

4.1 Tømmerforordningen

EU vedtok i 2003 en handlingsplan for å begrense/stanse import av ulovlig avvirket tømmer, EUs Action Plan on Forest Law Enforcement, Governance and Trade (FLEGT). Bakgrunnen for handlingsplanen var den voksende oppmerksomheten internasjonalt om betydningen av å redusere ulovlig avvirkning av tømmer. Ulovlig avvirkning har store økonomiske, miljømessige og sosiale konsekvenser, både nasjonalt og internasjonalt. Ulovlig avvirkning fører blant annet til at myndighetene i de aktuelle landene mister store inntekter og gir grobunn for korrupsjon, og gir dessuten en ubalanse i markedet for tømmerprodukter. Slik avvirkning kan også medføre avskoging og tap av biologisk mangfold, økte klimagassutslipp, samt ha negative effekter for skogavhengige samfunn, friluftsliv og jakt. EUs FLEGT-program består av frivillige bilaterale avtaler ((EU) 2173/2005), tømmerforordningen (forordning (EU) 995/2010) og to tilhørende rettsakter (EU) 363/2012 og (EU) 607/2012.

Tømmerforordningen trådte i kraft i Norge 1. mai 2015. Formålet med forordningen er å hindre at ulovlig hogd tømmer og treprodukter som stammer fra slik virksomhet, omsettes på det indre marked (EU/EØS-markedet). Rettsakten gjør første gangs omsetning av tømmer og treprodukter fra ulovlig avvirkning straffbart. Sentrale elementer i forordningen er:

- a. Forbud mot å omsette tømmer som er ulovlig høstet og produsert, og produkter fremstilt av slikt tømmer.
- b. Virksomheter som omsetter slikt tømmer og treprodukter på det indre markedet for første gang, skal utvise tilbørlig aktsomhet for å forsikre seg om at tømmeret eller treproduktet stammer fra lovlig skogsdrift.
- c. For å kunne spore tømmer og treprodukter skal virksomhetene i alle påfølgende handelsledd- forhandlerne- føre fortegnelse over leverandører og kunder (men ikke den endelige forbruker).

Tømmerforordningen er gjennomført i norsk rett ved to forskrifter, henholdsvis for norskprodusert og importert tømmer. Det er forskrift 24. april 2015 nr. 403 om omsetning av tømmer og treprodukter med opprinnelse i Norge og forskrift 24. april 2015 nr. 406 om omsetning av tømmer og treprodukter med opprinnelse utenfor Norge. Forskriftene er delt etter ansvarsforhold mellom Landbruks- og matdepartementet og Landbruksdirektoratet på den ene siden og Klima- og miljødepartementet og Miljødirektoratet på den andre siden.

⁵ [Deforestation Regulation implementation - European Commission](#)

Begge forskriftene har en lik gjennomføringsbestemmelse i forskriftenes § 2. Norge har ikke innlemmet FLEGT-forordningen.

Evalueringer av tømmerforordningen viste at den ikke var godt egnet til å motvirke avskoging. EU valgte derfor å vedta avskogingsforordningen, med mer omfattende krav.

4.2 Forskriftshjemler

Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) har en bestemmelse om handel mv. i § 26. Bestemmelsen slår fast at for å gjennomføre CITES-konvensjonen “eller andre internasjonale forpliktelser, eller for øvrig for å bevare naturlig villlevende arter, kan Kongen gi forskrift om inn- og utførsel, transport, omsetning og oppbevaring eller besittelse av levende eller døde eksemplarer eller deler av slike”. Per i dag er forskrift 24. april 2015 nr. 406 om omsetning av tømmer og treprodukter med opprinnelse utenfor Norge og forskrift 15. juni 2018 nr. 889 om innførsel, utførsel, besittelse mv. av truede arter av vill fauna og flora (CITES-forskriften) hjemlet i § 26.

Hjemmelen i naturmangfoldloven § 26 til å gi forskrift om innførsel og omsetning favner etter departementenes syn vidt. Bestemmelsen vil etter departementenes vurdering være hjemmel for å gjennomføre de fleste reglene i forordningen som forskrift, med supplerende hjemler i naturmangfoldloven der det er nødvendig, eksempelvis naturmangfoldloven § 63 for tilsyn.

I tillegg til naturmangfoldloven § 26, vil en ny forskriftshjemmel i lov 12. mai 1995 nr. 23 om jord (jordlova) være hjemmel for å gi forskrift om gjennomføring av avskogingsforordningen i norsk rett. Landbruks- og matdepartementet har 15. april 2025 sendt på høring et forslag om ny § 13 i jordlova. Forslaget til forskriftshjemmel i jordlova vil dekke gjennomføring av hele avskogingsforordningen innenfor det saklige virkeområdet til jordlova.

4.3 Annet relevant regelverk

Innførsel, utførsel og plassering av relevante produkter fra de aktuelle råvarekategoriene på det norske markedet, reguleres av forskjellige regelverk fra ulike sektorer. Matvarer er i tillegg regulert i regelverk om mattrygghet. For tømmer med opprinnelse i Norge stilles det eksempelvis krav til bærekraftig skogbruk som sikrer miljøverdiene i skogen, gjennom skogbrukslova og forskrift om bærekraftig skogbruk. Det er også annet relevant regelverk som legger premisser og stiller krav til virksomheter om miljøverdier, slik som produktkontrollloven og internkontrollforskriften. I tillegg er det regler knyttet til arealdisponering fra skog til jordbruksformål i jordlova og plan- og bygningsloven.

Nedenfor nevnes to sentrale tilgrensende regelverk, CITES-forskriften og miljøinformasjonsloven, samt sentralt regelverk for hogst av skog og

foryngelsesplikt, regler for omdisponering av skog til innmarksbeite og nydyrking av fylldyrka og overflatedyrka jord. I tillegg nevnes markedsreguleringsregelverket som er særlig relevant for storfe.

CITES-forskriften

CITES er en konvensjon som regulerer internasjonal handel med ville dyr og planter som står i fare for å bli utryddet, og er gjennomført i norsk rett i forskrift 15. juni 2018 nr. 889 om

innførsel, utførsel, besittelse mv. av truede arter av vill fauna og flora (CITES-forskriften). Artene som er omfattet av CITES-forskriften fremgår av forskriftens vedlegg 1.

I tømmerforordningen er forholdet mellom forordningen og CITES omtalt i forordningens fortale avsnitt 10 og regulert i artikkel 3. CITES er ikke nevnt i avskogingsforordningen. Dette innebærer at ved import og eksport må virksomheter og forhandlere etter avskogingsforordningen sørge for at begge regelverk overholdes dersom varene også er omfattet av CITES-forskriften. Dette vil i all hovedsak gjelde for tømmer og treprodukter.

Miljøinformasjonsloven

Lov 9. mai 2003 nr. 31 om rett til miljøinformasjon og deltakelse i offentlige beslutningsprosesser av betydning for miljøet (miljøinformasjonsloven) har som formål å sikre allmennheten tilgang til miljøinformasjon. Loven gir bl.a. rett til miljøinformasjon fra virksomheter, herunder virksomhetens innsatsfaktorer og produkter som kan medføre en ikke ubetydelig påvirkning på miljøet, jf. § 16. Retten til miljøinformasjon gjelder også påvirkning på miljøet som følge av produksjon eller distribusjon av produkt utenfor Norges grenser, i den grad slik informasjon er tilgjengelig.

Med miljøinformasjon menes faktiske opplysninger og vurderinger om blant annet miljøet og faktorer som påvirker eller kan påvirke miljøet, jf. miljøinformasjonsloven § 2 første ledd bokstav a og b. Dette omfatter eksempelvis planlagte og iverksatte tiltak eller aktiviteter i miljøet, produkters egenskaper eller innhold, forhold ved drift av virksomhet, og administrative avgjørelser og tiltak, herunder enkeltavgjørelser, avtaler, regelverk, planer, strategier og programmer, samt tilhørende analyser, beregninger og forutsetninger. I lys av formålet med avskogingsforordningen og pliktene som fastsettes, samt de faktiske vurderingene som ligger bak dette, vil bestemmelsene i miljøinformasjonsloven være relevant ved praktiseringen av regelverket.

Hogst og foryngelsesplikt

Utgangspunktet er at skogeieren selv bestemmer tidspunktet for hogst, hvor det skal hogges og hvor mye som skal hogges på eiendommen. Skogeieren har likevel et ansvar for at hogst skal være forsvarlig, jf. Ot.prp. nr. 28 (2004–2005) s. 123. Etter skogbrukslova § 8 første ledd skal det ved hogst tas hensyn til «skogen sin framtidige produksjon og forynging samstundes som det blir teke omsyn til miljøverdiane.» I Ot.prp. nr. 28 (2004–2005) s. 51 vises det til at formålet til bestemmelsen er å hindre at store områder blir skogløse over en lengre tidsperiode, og hindre at det oppstår en varig eller vesentlig reduksjon av skogbruksproduksjon. Det legges også opp til et krav om at foryngelsen av skogen ikke må bli unødig forsinket. Foruten hensyn til skogens fremtidige produksjon og foryngelse, legger forarbeidene til grunn at skogeier også skal ta hensyn til miljøverdier i skogen. Med dette menes hensynet til biologisk mangfold, landskap, friluftsliv og kulturverdier i skogen. Dette er hensyn som står nevnt i formålsbestemmelsen til skogbrukslova, jf. skogbrukslova § 1.

En skogeier skal etter skogbrukslova § 6 første ledd sørge for tilfredsstillende foryngelse etter hogst, og at det er sammenheng mellom hogstform og metode for foryngelse. Det fremgår videre av første ledd at nødvendige tiltak for å legge til rette for foryngelse skal settes i gang innen tre år etter at hogsten er skjedd. Fristen for foryngelse kan utsettes til fem år der det ut fra klimatiske og lokale forhold gjør det forsvarlig.

Kravet om «tilfredsstillende forynging» kan være oppfylt ved at det plantes nye trær, såing av frø eller ved såkalt naturlig foryngelse. Valget av foryngelsesmetode avhenger av hogstform, hvilket treslag som var på eiendommen forut for hogsten, og hvilket treslag det skal forynges med, markslag og bonitet. I forskrift 7. juni 2006 nr. 593 om berekraftig skogbruk (omtalt som bærekraftforskriften) er det gitt nærmere bestemmelser om oppfyllelse av foryngelsesplikten.

Omdisponering av skog til innmarksbeite og regler for nydyrking

En grunneier står fritt til å omdisponere skog til innmarksbeite. Dette fremgår ikke eksplisitt av verken skogbrukslova eller jordlova, men er forutsatt i Landbruks- og matdepartementets rundskriv M-2/2006 Ny skogbrukslov og av praksis. Det er videre forutsatt at omdisponering fra skog til beite gjelder innmarksbeite. Innmarksbeite er etter AR5 klassifikasjonssystem definert som jordbruksareal som kan brukes som beite, men som ikke kan høstes maskinelt. Minst 50 prosent av arealet skal være dekket av kulturgress og beitetålede urter.

Landbruksdirektoratet har i Retningslinjer om foryngelsesplikt og omdisponering av skogareal til beite gitt nærmere veiledning for når en omdisponering av skogareal til beite er reell, og dermed unntatt foryngelsesplikten. Formålet med retningslinjene er å hjelpe kommunene i deres vurdering av om skogarealet reelt har blitt omdisponert til beite. Dersom skogarealet reelt har blitt omdisponert til beite, bortfaller plikten til å forynge etter hogst. Det samme gjør kommunens plikt til å føre tilsyn og eventuelt pålegge skogeieren å sette i verk tiltak for å sikre at arealet blir forynget.

I veilederen s. 7-8 er det gitt indikatorer på når et skogareal reelt er omdisponert til beite. Slike indikatorer er blant annet antall og type beitedyr som faktisk er på beite, at arealstatus er endret fra skogareal til jordbruksareal i AR5, om arealet inngår som grunnlag for utbetaling av produksjonstilskudd, at hogstavfall er ryddet, at arealet er gjerdet inn, størrelse på arealet mv.

Nydyrking til fulldyrka og overflatedyrka jord reguleres av forskrift 2. mai 1997 nr. 423 om nydyrking. Etter forskrift om nydyrking § 4 kan nydyrking bare skje etter tillatelse fra kommunen. Ved avgjørelsen skal det legges særlig vekt på hvilke virkninger tiltaket kan påregnes å få for natur- og kulturlandskapet, og det skal legges vekt på om det ut fra jordlova § 1 er ønskelig å styrke driftsgrunnlaget for driftsenheten, og om nydyrkingstiltaket legger til rette for driftsmessig gode løsninger, jf. forskrift om nydyrking § 5.

Markedsreguleringsregelverket

Forskrift 1. juli 2003 nr. 919 om Omsetningsrådets myndighet vedrørende markedsregulering av jordbruksråvarer (rammeforskriften) har som formål å fastsette rammer for Omsetningsrådets vedtak om forsynings-, mottaks- og informasjonsplikt, slik at disse utformes på en måte som gjør at de i minst mulig grad påvirker konkurranseforholdene mellom ulike aktører eller grupper av aktører i markedet. Omsetningsrådets egne bestemmelser om forsynings-, mottaks- og informasjonsplikt fremgår av forskrift 22. oktober 2008 nr. 1136 om markedsregulering til å fremme omsetning av jordbruksvarer (markedsreguleringsforskriften).

Markedsregulator for kjøtt av storfe er Nortura SA. Gjennom markedsreguleringsregelverket er Nortura SA pålagt en mottaksplikt som skal sikre alle primærprodusenter avsetning for sin produksjon, til de vilkår som gjelder på det aktuelle mottaksanlegg på det tidspunkt

leveransen finner sted, jf. rammeforskriften § 3 første ledd og markedsreguleringsforskriften § 5-1.

Hud- og skinnprodukter av storfe som ikke er avskogingsfri vil etter at regelverket trer i kraft ikke kunne omsettes. For at slakteriet skal kunne omsette storfehudene, vil de i praksis måtte stille som krav til storfeprodusentene at dyrene som leveres skal være avskogingsfrie. Det presiseres i denne forbindelse at dette ikke vil være i strid med markedsregulatorers mottaksplikt etter rammeforskriften og markedsreguleringsforskriften. Mottaksplikten knytter seg altså til mottaksplikt på like vilkår, og ikke en absolutt plikt til å motta alle dyr.

5 Forslag til gjennomføring

5.1 Overordnet om gjennomføring av avskogingsforordningen

EØS-avtalen artikkel 7 bokstav a regulerer at forordninger skal gjøres til del av avtalepartenes interne rettsorden ved å gjennomføres "som sådan". Det innebærer i utgangspunktet at forordningen må gjennomføres i norsk rett ved inkorporasjon. Det vil si at forordningen gjøres gjeldende i norsk rett uten omskrivinger, enten i lov eller i forskrift. Hvorvidt medlemsstatene utover dette må eller kan fastsette nasjonale regler for gjennomføringen av forordningen, beror på en tolkning av forordningen.

Departementene foreslår at avskogingsforordningen gjennomføres i norsk rett som forskrift. Det foreslås en egen forskrift om gjennomføring av avskogingsforordningen, se kap. 7. Forskriften gis med hjemmel i naturmangfoldloven § 26 andre ledd og ny forskriftshjemmel i jordlova. Forslag om forskriftshjemmel i jordlova § 13 er av Landbruks- og matdepartementet sendt på høring 15. april 2025.

I forslaget til forskrift § 2 foreslås en bestemmelse som gjennomfører forordningen i norsk rett. Forslaget innebærer at hele forordningen gjelder, med de vedlegg og tilpasninger som følger av EØS-komiteens beslutning. I kap. 5.2 til 6 er det nærmere redegjort for hva reglene i forordningen innebærer for Norge.

I enkelte av avskogingsforordningens bestemmelser er det lagt opp til nasjonal handlingsfrihet. I forslaget til forskrift er det foreslått enkelte supplerende bestemmelser som er nødvendige for å gjennomføre forordningen i norsk rett. Dette gjelder blant annet regler om ansvarlig myndighet og sanksjoner. Vurdering av nasjonal handlefrihet er nærmere omtalt der dette er aktuelt, se for eksempel kap. 5.6.1 og 5.9.

Gjennomføring av avskogingsforordningen i norsk rett innebærer at tømmerforordningen (EU) 995/2010 oppheves. Bestemmelsene i tømmerforordningen gjelder i en overgangsperiode. Se nærmere omtale av dette i kap. 5.10.

Departementene har vurdert forordningen opp mot Norges handelsrettslige forpliktelser etter WTO-avtalene og andre handelsavtaler. Konklusjonen er at det kan argumenteres godt for at forordningen oppfyller kravene disse forpliktelsene stiller. Det er en risiko for at land utenfor EØS vil kunne reise handelsrettslige eller handelspolitiske innvendinger hvis Norge innlemmer forordningen i EØS-avtalen og gjennomfører den i norsk rett, men risikoen vurderes som begrenset og håndterbar.

5.2 Forskriftens virkeområde

Departementene viser til artikkel 1, hvor forordningens formål og virkeområde fremgår. Forordningen har regler for å bringe i omsetning og gjøre tilgjengelig på EU-markedet samt eksport fra EU relevante produkter i forordningens vedlegg 1 som inneholder, har blitt føret med eller er fremstilt ved hjelp av de relevante råvarene storfe, kakao, kaffe, oljepalme, gummi, soya og tre. Vedlegg 1 inneholder en liste over relevante produkter under hver råvare samt kode i det harmoniserte systemet for beskrivelse og koding av varer (HS-kode). Systemet er basert på den internasjonale "Harmonized System Nomenclature", eller HS-nomenklaturen som brukes av de fleste land i verden.

Regjeringen har besluttet at forordningen skal innlemmes i EØS-avtalen så langt Norge er forpliktet etter avtalen. Det innebærer at i Norge vil avskogingsforordningen gjelde ved innenlands omsetning og import fra tredjeland for de varene og produktene i forordningens vedlegg 1 som er omfattet av EØS-avtalen. Tre, kaffe og gummi, og de avledede relevante produktene av disse råvarene i forordningen, vil være en del av forskriftens virkeområde i Norge. For råvarekategorien kakao omfattes fire av de seks relevante varenumrene i avskogingsforordningen av forskriftens virkeområde, mens produktene kakaobønner og avfall (1801 og 1802) er ikke er omfattet. For råvarekategorien storfe er det kun hud- og skinnprodukter av storfe (4101, 4104 og 4107) som er omfattet av forskriftens virkeområde. Av de avledede relevante produktene av råvarekategorien oljepalme, omfattes følgende av forskriftens virkeområde: *ex 2905 45 Asykliske alkoholer og deres halogen-, sulfo-, nitro- eller nitrosoderivater, 2915 70 og 90 Mettede, asykliske monokarboksylsyrer og deres anhydrider, halogenider, peroksider og peroksysyrer; deres halogen-, sulfo-, nitro- eller nitrosoderivater, samt varenumrene ex 3823 11, 12, 19 og 90 Industrielle monokarboksyloffettsyrer; sure oljer fra raffinering; industrielle fettalkoholer* – som ikke benyttes til dyrefôr. Råvaren soya og relevante produkter av denne råvarekategorien er ikke omfattet av forskriftens virkeområde.

Departementene foreslår i forslag til § 1 at virkeområde for forskriften er innenlands omsetning og import fra tredjeland av råvarene storfe, kakao, kaffe, oljepalme, gummi og tre for så vidt gjelder relevante produkter listet opp i vedlegg til forskriften. I forslaget til vedlegg til forskriften angis de relevante produktene i hver råvarekategori. Siden listen i forskriftens vedlegg tar utgangspunkt i EØS-avtalen, er denne derfor ikke sammenfallende med vedlegg 1 i forordningen.

5.3 Definisjoner

Avskogingsforordningen artikkel 2 inneholder 40 ulike definisjoner. Departementene har funnet det hensiktsmessig å omtale noen av definisjonene i høringsnotatet. Forordningen er på nåværende tidspunkt ikke formelt oversatt til norsk, og det tas derfor forbehold om korrekt gjengivelse av enkelte begreper. Veiledningsdokument C/2024/6789 datert 13. november 2024 gir nærmere veiledning av forståelsen av enkelte av definisjonene i forordningen. Definisjonene av begrepene «skog», «primary forest», «naturlig forynget skog», «plantet skog», «plantasjeskog» og «annet tresatt areal» bygger på FNs organisasjon for ernæring og landbruk (FAO)s definisjoner.

Artikkel 2 nr. 3 «avskoging»

Artikkel 2 nr. 3 definerer «avskoging» som «omlegging av skog til jordbruksformål, enten det er menneskeskapt eller ikke».

Hva som menes med «jordbruksformål» er definert i artikkel 2 nr. 5, se omtale under.

Artikkel 2 nr. 4 «skog»

I artikkel 2 nr. 4 defineres «skog» som «areal på mer enn 0,5 hektar med trær høyere enn 5 meter og et kronedekke på mer enn 10 %, eller med trær som kan oppnå disse terskelverdiene på arealet, med unntak av arealer der den dominerende arealbruken er jordbruk eller urban bebyggelse».

Dette inkluderer arealer som er midlertidig uten skogdekke på grunn av hogst i forbindelse med skogsdrift, som forventes å bli forynget.

Et areal som i utgangspunktet faller innenfor skogdefinisjonen, skal likevel ikke defineres som skog dersom den dominerende arealbruken er jordbruk eller urban bebyggelse. I Europakommisjonens veiledningsdokument er parker og hager i urbane områder nevnt som eksempler på arealer der den dominerende arealbruken er «urban bebyggelse». Videre er jordbruksplantasjer og beitearealer nevnt som eksempler på arealer der den dominerende arealbruken er «jordbruk».

Jordbruk skal, ifølge veiledningsdokumentet, likevel ikke anses som den dominerende arealbruken ved for eksempel småskala produksjon av andre produkter, og tidvis omfattende eller tidvis småskala beite i skog, så lenge produksjonen og relaterte aktiviteter ikke har skadelig effekt på skogen.

Artikkel 2 nr. 5 «jordbruksformål»

Artikkel 2 nr. 5 definerer «jordbruksformål» som «anvendelse av areal til jordbruksformål, inkludert til jordbruksplantasjer og brakklagte jordbruksarealer, og til husdyrhold». Jordbruksformål inkluderer blant annet «jordbruksplantasje», som er definert i artikkel 2 nr. 6. Definisjonen gjelder jordbruk generelt, også jordbruksproduksjon av varer og produkter som ikke er ført opp i Vedlegg 1 som relevante varer og produkter. I veiledningsdokumentet vises det til en rekke eksempler som dekkes av definisjonen «jordbruksformål».

Artikkel 2 nr. 6 «jordbruksplantasje»

Artikkel 2 nr. 6 definerer «jordbruksplantasje» som «areal med trær i jordbruksproduksjonssystemer, slik som frukttreplantasjer, oljepalmeplantasjer, olivenhager og skogslandbruk der avlinger dyrkes under tredekke, det inkluderer alle plantasjer med andre relevante råvarer enn tre. Jordbruksplantasjer er unntatt fra definisjonen av 'skog'».

Artikkel 2 nr. 7 «skogforringelse»

Artikkel 2 nr. 7 definerer «skogforringelse» som «strukturelle endringer i kronedekke, i form av omlegging av urskog eller naturlig forynget skog til plantasjeskog eller annet tresatt areal; eller urskog til plantet skog.»

Hva som menes med «urskog», «naturlig forynget skog», «plantasjeskog», «annet tresatt areal» og «plantet skog» er definert i artikkel 2 nr. 8 til nr. 12. Se omtale under.

Artikkel 2 nr. 8 «urskog»

Artikkel 2 nr. 8 definerer «urskog» som «naturlig forynget skog av hjemmehørende trearter, hvor det er ingen tydelige synlige tegn av menneskelig aktivitet og de økologiske prosessene ikke er betydelig forstyrret.»

Artikkel 2 nr. 9 «naturlig forynget skog»

«Naturlig forynget skog» defineres i artikkel 2 nr. 9 som «skog som hovedsakelig består av trær etablert ved naturlig foryngelse, og herunder følgende:

- a) Skog hvor det ikke kan skilles mellom plantet eller naturlig foryngelse.
- b) Skog med en blanding av naturlig foryngede hjemmehørende trearter og plantede eller sådde trær, og hvor de naturlige foryngede trærne forventes å utgjøre størstedelen av kubikkmassen ved moden alder.
- c) Skuddskog av trær som opprinnelig ble etablert ved naturlig foryngelse.
- d) Naturlig foryngede trær av introduserte arter.»

Artikkel 2 nr. 10 «plantet skog»

I artikkel 2 nr. 10 defineres «plantet skog». Dette er «skog som i hovedsak består av trær som er etablert ved planting og/eller såing, forutsatt at de plantede eller sådde trærne forventes å utgjøre mer enn 50 % av kubikkmassen ved moden alder; det omfatter skuddskog fra trær som opprinnelig ble plantet eller sådd.»

Artikkel 2 nr. 11 «plantasjeskog»

«Plantasjeskog» defineres i artikkel 2 nr. 11 som «plantet skog som er intensivt forvaltet og møter, ved planting og moden alder, samtlige kriterier: en eller to arter, samme aldersklasse, regelmessig avstand; den omfatter plantasjer med kort rotasjonstid til tre, fiber og energi, men omfatter ikke skog som er plantet med hensyn til beskyttelse eller gjenoppretting av økosystemer, samt skog som er etablert ved planting eller såing, og som ved moden alder ligner eller vil komme til å ligne naturlig forynget skog.»

Artikkel 2 nr. 12 «annet tresatt areal»

«Annet tresatt areal» defineres i artikkel 2 nr. 12 som «areal som ikke klassifiseres som skog og som er større enn 0,5 hektar, med trær høyere enn 5 meter og et kronedekke på 5 til 10 %, eller trær som kan nå disse terskelverdiene på stedet, eller med et kombinert dekke av kratt, busker og trær på over 10 %, med unntak av arealer som i hovedsak brukes til landbruk eller bebyggelse.»

Artikkel 2 nr. 13 «avskogingsfri»

Artikkel 2 nr. 13 definerer «avskogingsfri». Dette betyr:

«a) at de relevante produktene inneholder, har blitt føret med eller har blitt fremstilt av relevante varer som ble produsert på arealer som ikke har blitt avskoget etter 31. desember 2020, og

b) når det gjelder relevante produkter som inneholder eller har blitt produsert av tre, at tømmeret har blitt avvirket uten å forårsake skogforringelse etter 31. desember 2020.»

For relevante produkter som inneholder, eller har blitt produsert av tre, vil dette innebære at produktene er avskogingsfrie hvis tømmeret verken stammer fra arealer som er avskoget etter 31. desember 2020, eller har forårsaket skogforringelse etter 31. desember 2020.

Artikkel 2 nr. 15 «virksomhet»

En «virksomhet» defineres i artikkel 2 nr. 15 som «enhver fysisk eller juridisk person som i forbindelse med kommersiell virksomhet, bringer relevante produkter i omsetning eller eksporterer dem». En virksomhet er de som bringer relevante produkter i omsetning for første gang eller som eksporterer disse. Å bringe i omsetning inkluderer import fra både EU og fra tredjeland.

Artikkel 2 nr. 16 "bringe i omsetning"

Å «bringe i omsetning» er definert i artikkel 2 nr. 16 som «den første tilgjengeliggjøringen av en relevant råvare eller et relevant produkt på EUs marked».

Artikkel 2 nr. 17 "forhandler"

I artikkel 2 nr. 17 defineres begrepet «forhandler» som «enhver person i leverandørkjeden som ikke er en virksomhet som, i forbindelse med kommersiell virksomhet, gjør et relevant

produkt tilgjengelig på markedet». En forhandler er den som gjør relevante produkter tilgjengelige på markedet etter at de er plassert der for første gang.

Artikkel 2 nr. 18 "gjøre tilgjengelig på markedet"

Å «gjøre tilgjengelig på markedet» er definert som «enhver leveranse av et relevant produkt for distribusjon, konsum eller bruk i EUs marked i forbindelse med kommersiell virksomhet, enten dette er mot betaling eller gratis». Etter innlemmelse vil dette omfatte EØS-avtalens virkeområde.

Artikkel 2 nr. 19 "i forbindelse med kommersiell virksomhet"

I artikkel 2 nr. 19 defineres "i forbindelse med kommersiell virksomhet" som «med formål om bearbeiding, distribusjon til kommersielle aktører eller forbrukere, eller til bruk av virksomheten eller forhandleren selv.

Artikkel 2 nr. 28 "geolokasjon"

Geolokasjon betyr lokalisering av et område med koordinater for lengde- og breddegrad med minst 6 desimaler. For områder større enn 40 dekar som brukes til produksjon av relevante råvarer annet enn storfe skal geolokasjonen oppgis som en figur (polygon) med tilstrekkelig antall punkter til å avgrense hvert område.

Artikkel 2 nr. 30 «mikroforetak, små og mellomstore bedrifter»

Forordningen definerer mikroforetak, små og mellomstore bedrifter, eller «SMB» som «mikroforetak, små og medium store foretak som definert i artikkel 3 i direktiv 2013/34/EU». Dette direktivet er gjennomført i norsk rett i regnskapsloven § 1-5.

5.4 Artikkel 3 - Forbudsbestemmelsen

Det fremgår av artikkel 3 at relevante råvarer og relevante produkter ikke kan bringes i omsetning eller gjøres tilgjengelig på markedet, eller eksporteres, med mindre tre vilkår er oppfylt. Disse vilkårene er:

- a) De er avskogingsfrie.
- b) De er fremstilt i samsvar med den relevante lovgivningen i produksjonslandet.
- c) De omfattes av en aktsomhetserklæring.

Vilkårene er nærmere beskrevet i kap. 5.4.1, 5.4.2 og 5.4.3. Kravene til norske produsenter er fylligere omtalt enn kravene til norske importører.

5.4.1 Avskogingsfrie

Det første vilkåret for å bringe i omsetning, gjøre tilgjengelig på markedet eller eksportere relevante råvarer og relevante produkter er at de er «avskogingsfrie», jf. artikkel 3 bokstav a).

Begrepet «avskogingsfri» knytter seg både til avskoging og til skogforringelse, se artikkel 2 nr. 13. Med «avskogingsfri» menes at de aktuelle produktene inneholder, har blitt føret med eller er fremstilt med hjelp av relevante råvarer som er framstilt på arealer som ikke har vært gjenstand for avskoging etter 31. desember 2020. For relevante produkter som inneholder

eller er laget med bruk av tre, er det også et krav om at treet er høstet fra skogen uten å ha forårsaket skogforringelse etter 31. desember 2020.

Hva som menes med «avskoging» etter forordningen er definert i artikkel 2 nr. 3. Avskoging skjer når et område ikke lenger forvaltes som en skog, men brukes til jordbruksformål. Hogstflater med planlagt foryngelse er dermed ikke avskoget. Se definisjonen av skog, og omtale av regler for hogst og foryngelse i kap. 4.

Det er bare skog avskoget til «jordbruksformål» som omfattes av forordningen. I norsk rett omtales en slik avskoging ofte som «omdisponering» av skog. Omdisponering av skog til andre formål, slik som samferdselstiltak eller boligbebyggelse, omfattes ikke av forordningen. Hva som menes med «jordbruksformål» er definert i forordningen art. 2 nr. 5 som bruk av arealer til jordbruk, herunder jordbruksplantasjer og brakklagte jordbruksarealer, og arealer til oppdrett av husdyr.

Departementene mener det er naturlig å se definisjonen av jordbruksformål opp mot etablerte begreper i landbrukslovgivningen og AR5 klassifikasjonssystem, som er det nasjonale klassifikasjonssystemet for markslag. Det vi i norsk rett anser som fulldyrka jord, overflatedyrka jord og innmarksbeite, vil være omfattet av forordningens definisjon av jordbruksformål. I kommisjonens veiledningsdokument vises det også til at begrepet jordbruksformål som utgangspunkt omfatter gårdsbygninger for oppdrett og husdyrhold, i tillegg til gårdsplass i tilknytning til driftsbygningen. Det fremgår også at andre typer driftsbygninger omfattes, som for eksempel siloer og låver. Departementene legger derfor til grunn at omdisponering av skog til jordbruksformål også omfatter avskoging til etablering av driftsbygninger.

Særlig om storfeproduksjon

Når det gjelder storfeproduksjon, innebærer kravet i artikkel 3 bokstav a at man ikke kan ha storfeproduksjon på arealer, for eksempel beitearealer, som er avskoget etter 31. desember 2020. Dette er fordi salget av et relevant produkt da vil være laget av en relevant råvare som ble produsert på et område som ble avskoget etter 31. desember 2020.

Videre vil det være i strid med forbudsbestemmelsen å omsette relevante storfeprodukter som stammer fra dyr som har blitt føret med andre relevante produkter som ble produsert på arealer som ble avskoget etter 31. desember 2020. Dette gjelder typisk hvis man har anvendt kraftfôr med innhold av relevante soyaprodukter som ble produsert på arealer som er avskoget etter 31. desember 2020.

Dersom det dyrkes grovfôr på et areal som er avskoget etter 31. desember 2020, som så brukes som fôr til storfe, og storfeproduksjonen har skjedd på areal som ikke er avskoget etter 31. desember 2020, vil de relevante storfeproduktene fremdeles kunne omsettes i tråd med forbudsbestemmelsen. Dette er fordi grovfôr ikke er en relevant vare eller et relevant produkt.

Særlig om skogforringelse

Når det gjelder relevante produkter som inneholder eller er laget ved bruk av tre, innebærer kravet om at produktet skal være avskogingsfri at treet er høstet fra skogen uten å forårsake «skogforringelse» etter 31. desember 2020, jf. artikkel 2 nr. 13 bokstav b.

Avskogingsforordningens definisjon av skogforringelse er omlegging av «urskog» til plantasjeskog, annet tresatt areal eller plantede skoger, og omlegging av naturlig foryngede skoger til plantasjeskog og annet tresatt areal. Begrepene er definert i forordningens artikkel 2 nr. 8, 9, 10, 11 og 12.

Dersom det er aktuelt med skogbrukstiltak i urskog, vil en skogeier som ved alle skogbrukstiltak være pliktig å ha oversikt over miljøverdiene i egen skog og ta hensyn til disse ved gjennomføring av tiltak i skogen. Urskog utgjør 1,8 prosent av det totale skogarealet og har spesielle verdier som tas hensyn til etter PEFC skogstandard. Departementene legger derfor til grunn at omdannelse av urskog til plantasjeskog, annet tresatt areal eller til plantede skoger er lite aktuelt i praksis.

Naturlig foryngede skoger defineres i artikkel 2 nr. 9. I Norge er det mest vanlig med naturlig foryngelse i skog som består av furu eller ved lukkede hogstformer. Omlegging av naturlig forynget skog til plantasjeskog eller annet tresatt areal omfattes av begrepet «skogforringelse» i forordningen. Departementene legger til grunn at slik omlegging av skog er lite aktuell i praksis. Plantasjeskog utgjør en minimal del av det totale skogarealet (0,3 prosent), og det er ikke vanlig praksis i norsk skogbruk å etablere skogplantasjer. Ved hogst i skog bestående av furu, vil foryngelse av skog skje som naturlig foryngelse eventuelt kombinert med såing eller planting med den hensikt å fortsette med furu. Ved bytte av treslag til for eksempel gran, vil det være aktuelt med tilplanting. Dette vil ikke anses som skogforringelse etter forordningen. Det antas derfor at lite skog vil falle inn under avskogingsforordningens regler for skogforringelse i norsk sammenheng.

5.4.2 Relevant lovgivning i produksjonslandet

Det andre vilkåret for å kunne bringe i omsetning eller gjøre tilgjengelig på markedet, eller eksportere relevante varer og produkter, er at de er produsert i overensstemmelse med relevant lovgivning i produksjonslandet, jf. artikkel 3 bokstav b. Begrepet «produksjonsland» er definert som det land eller territorium der den relevante råvaren, eller der den relevante råvaren er brukt i produksjonen av, eller som finnes i et relevant produkt, ble produsert, jf. artikkel 2 nr. 24.

I artikkel 2 nr. 40 fremgår det at relevant lovgivning omfatter lover som regulerer produksjonsarealets rettslige status når det gjelder: a) arealbruksrettigheter, b) miljøvern, c) skogsrelaterte regler, d) tredjepartsrettigheter, e) arbeidstakerrettigheter, f) menneskerettigheter som er beskyttet i henhold til folkeretten, g) prinsippet om fritt, forhåndsinnhentet og informert samtykke, herunder som fastsatt i FNs erklæring om urfolks rettigheter, h) skatte-, antikorrupsjons-, handels- og tollbestemmelser.

I Europakommisjonenes veiledningsdokument⁶ beskrives krav til lover i produksjonslandet i nærmere detalj. Her presiseres det at det ikke er alle bestemmelsene i produksjonslandet som faller innenfor kategoriene i artikkel 2 nr. 40 bokstav a til h som vil anses som relevante etter forordningen. Det avgjørende er om lovgivningen innenfor disse kategoriene regulerer eller påvirker den rettslige statusen til produksjonsarealet. Bestemmelser som omhandler produksjonsprosessen eller senere ledd i forsyningskjeden er ikke relevant.

⁶ [GUIDANCE DOCUMENT for Regulation \(EU\) 2023/1115 on deforestation-free products](#)

For storfe og tømmer som er produsert i Norge, er det norsk lovgivning som regulerer produksjonsarealet som er aktuelt. Dette kan være bestemmelser knyttet til produksjonsarealet i for eksempel jordlova, naturmangfoldloven, sameloven, forurensningsloven, skogbrukslova og plan- og bygningsloven.

For relevante råvarer som produseres utenfor Norge vil de aktuelle lovene i disse landene gjelde.

For EU-landene vil treprodukter som faller inn under European Union Forest Law Enforcement, Governance and Trade Action Plan (FLEGT) og som er dekket av gyldig FLEGT-sertifisering anses å oppfylle kravet til artikkel 3 bokstav b, jf. artikkel 10 nr. 3. FLEGT-ordningen er ikke en del av EØS-avtalen, og FLEGT-lisensierte produkter vil dermed ikke automatisk anses som lovlige i henhold til avskogingsforordningen for første gangs plassering og omsetning i Norge.

5.4.3 Aktsomhetserklæring

Det tredje vilkåret for å bringe i omsetning, gjøre tilgjengelig på markedet eller eksportere relevante råvarer og relevante produkter er at de er omfattet av en aktsomhetserklæring, jf. artikkel 3 bokstav c).

Aktsomhetserklæringen skal registreres i informasjonssystemet (artikkel 33) av virksomheten som først bringer produktet i omsetning eller eksporterer det, jf. artikkel 4. Erklæringen gjøres dermed tilgjengelig for senere ledd, slik som forhandlere og virksomheter som bringer i omsetning eller eksporterer sammensatte produkter.

Informasjonen som skal oppgis i aktsomhetserklæringen er beskrevet nærmere i vedlegg 2 til forordningen.

Endrede omstendigheter etter registrert aktsomhetserklæring

Når en virksomhet eller forhandler har bragt et relevant produkt i omsetning, eksportert det eller gjort det tilgjengelig, kan det tenkes tilfeller der etterfølgende omstendigheter gjør at det relevante produktet likevel ikke var avskogingsfritt.

Kommisjonen har i FAQ⁷ svart ut spørsmål om hva som skjer dersom det viser seg på et senere tidspunkt at tømmer som er bragt i omsetning har forårsaket skogforringelse. I eksempelet presiseres det at en virksomhet eller forhandler må gjennomføre aktsomhetsvurdering før produktet bringes i omsetning. Hvis dette ble gjort i tråd med forordningen på dette tidspunkt, og produktene ble vurdert å være i tråd med forordningen, vil ikke disse produktenes status endres på grunn av hendelser som inntreffer på et senere tidspunkt. Heller ikke vil virksomhetens eller forhandlerens status endre seg.

Departementene legger til grunn at den samme tolkningen må gjelde for avskoging. Dette innebærer at en bedrift som for eksempel importerer relevante produkter fra tredjeland, som på tidspunktet for import vurderes som avskogingsfritt, ikke vil være ansvarlig hvis det på et senere tidspunkt skjer avskoging på produksjonsarealet. De importerte produktene vil fremdeles defineres som avskogingsfrie, og virksomheten vil ikke bli ansvarlig for at det har

⁷ [Frequently asked questions versjon 4 – april 2025, spørsmål 4.8](#)

skjedd endringer i ettertid, gitt at aktsomhetsvurderingen beskrevet i kap. 5.5.2.1 ble utført på riktig måte.

5.5 Forpliktelser for virksomheter og forhandlere

5.5.1 Innledning

Forordningens kapittel 2 oppstiller forpliktelser for virksomheter og forhandlere. En virksomhet er den som bringer relevante produkter i omsetning for første gang eller som eksporterer disse. En forhandler er den som gjør relevante produkter tilgjengelige på markedet etter at de er plassert der for første gang. Forpliktelsene varierer etter om en bedrift er SMB (mikroforetak, små- og mellomstore bedrifter) eller ikke, og om den anses som en virksomhet eller forhandler. Definisjonen av SMB fremgår av artikkel 2 nr. 30. Forordningen bruker begrepene «SMB» og «ikke-SMB». I det følgende vil begrepene «store virksomheter» og «store forhandlere» bli brukt når en omtaler henholdsvis «ikke-SMB virksomheter» og «ikke-SMB forhandlere».

Hvilke forpliktelser som gjelder, avhenger også av risikokategorien til det landet som de relevante varene og produktene er produsert i. Det vises til omtale av kategorisering av risikonivå i kap. 6.8. Det fremgår her at Norge, EU-landene og flere andre land utenfor EU så langt er plassert i lav risikokategori. For aktører som omsetter relevante varer og produkter som er produsert i land i risikokategorien lav, er det lempeligere krav til aktsomhetsvurderingen. En slik forenklet aktsomhetsvurdering er omtalt i kap. 5.5.2.2. Forpliktelsene som omtales i kap. 5.5.2.1 gjelder derfor for virksomheter og forhandlere som omsetter relevante produkter som er produsert i land med høyt eller standard risikonivå.

Store forhandlere er underlagt de samme forpliktelsene som store virksomheter. Disse forpliktelsene, samt forpliktelser for SMB-virksomheter, oppsummeres i kap. 5.5.2. Forpliktelsene for SMB-forhandlere oppsummeres i kap. 5.5.3.

5.5.2 Forpliktelser for virksomheter og store forhandlere

Forordningen pålegger alle virksomheter og store forhandlere å gjøre en aktsomhetsvurdering før produktet bringes i omsetning. Dersom gjennomføringen av aktsomhetsvurderingen viser at det relevante produktet ikke er i samsvar med forbudsbestemmelsen i artikkel 3, eller at det er en ikke ubetydelig risiko for dette, er det ikke tillatt å bringe et relevant produkt i omsetning, tilgjengeliggjøre det eller eksportere det. Det samme gjelder dersom gjennomføringen av aktsomhetsvurderingen eller registreringen av aktsomhetserklæring ikke er gjort i tråd med forordningen.

For å gjennomføre aktsomhetsvurderinger og registrere aktsomhetserklæringer i tråd med forordningen, må virksomheter og store forhandlere etablere og vedlikeholde et system for tilbørlig aktsomhet. Dette skal fungere som et rammeverk for prosedyrer og tiltak, jf. artikkel 12. Systemet skal gjennomgås minst en gang i året og oppdateres ved behov, og det skal utarbeides årlige rapporter om systemet.

Rapportene skal være offentlig tilgjengelig. Kravet om rapportering og offentlig tilgjengeliggjøring gjelder ikke for SMB-virksomheter.

5.5.2.1 Aktsomhetsvurdering i tre trinn

For å kunne vurdere om relevante produkter er produsert i samsvar med kravene i artikkel 3, skal det gjennomføres en aktsomhetsvurdering i tråd med forordningens artikkel 8. Aktsomhetsvurderingen består av tre trinn.

Trinn én – Innsamling av informasjon, data og dokumenter, jf. artikkel 9

Under trinn én skal virksomheten innhente informasjon om det relevante produktet, blant annet handelsnavn og type, mengde, produksjonsland, geolokasjonspunkter, kontaktinformasjon til produsenter samt tilstrekkelig og verifiserbar informasjon om at de relevante produktene er avskogingsfrie og produsert i henhold til produksjonslandets lover. Se uttømmende liste av hvilken informasjon som skal innhentes i artikkel 9 nr. 1 bokstav a til h.

Etter bokstav d skal dataene som skal innhentes blant annet omfatte geolokasjons-punktet til arealet hvor produktet har blitt produsert. Dersom et produkt består av flere varer som er omfattet av forordningen, skal geolokasjonspunktene til alle disse produksjonsarealene oppgis. Geolokasjonen til areal som er på mer enn fire hektar skal i utgangspunktet oppgis som polygoner. Når det gjelder kravet til innhenting av geolokasjon for relevante storfeprodukter, innebærer dette geolokasjonspunktet for fødested, gårder der dyret har blitt føret, beiteområder og eventuelt slakterier dersom storfeet har blitt holdt der. For hver av disse driftsstedene ('establishments') trenger man kun å oppgi ett bredde- og lengdegradspunkt, og ikke polygoner⁸.

Etter bokstav g skal det innhentes tilstrekkelig og verifiserbar informasjon om at produktet er avskogingsfritt. Europakommisjonen har i sin FAQ presisert at hva som er tilstrekkelig og verifiserbar informasjon, vil variere og avhenge av blant annet forsyningskjeden⁹. Dokumentasjonen må være så tydelig at aktøren kan konstatere at det foreligger null eller ubetydelig risiko for at produktet stammer fra avskoging.

Etter bokstav h skal det innhentes tilstrekkelig og verifiserbar informasjon om at produktet er produsert i samsvar med produksjonslandets lover. Når det gjelder spørsmålet om hva som anses som tilstrekkelig og verifiserbar informasjon etter bokstav h, har Europakommisjonen i sin veiledning¹⁰ fremhevet at dokumentasjonen som må innhentes er informasjon om enhver regulering eller avtale som gir rett til å bruke det aktuelle området til produksjon av den aktuelle varen. Dette vil variere avhengig av blant annet hvilket land varen er produsert i.

Tilstrekkelig dokumentasjon kan være offisielle dokumenter utstedt av landets myndigheter, dokumenter som viser kontraktsmessige forpliktelser eller rettslige avgjørelser. Det kan også være dokumenter som viser selskapets retningslinjer.

Hvilken informasjon som er tilgjengelig, og dermed også hva som anses som tilstrekkelig, vil kunne variere mellom produksjonsland.

⁸ [Frequently Asked Questions, Version 3 – October 2024.](#)

⁹ Frequently Asked Questions spørsmål 5.16.

¹⁰ Guidance Document punkt 6 b.

Hvorvidt det er nødvendig med et skjøte eller annen dokumentasjon på en avtale, avhenger for eksempel av den nasjonale lovgivningen. Hvis det ikke kreves skjøte i henhold til nasjonal lovgivning for å produsere og kommersialisere landbruksprodukter, kreves det heller ikke i henhold til forordningen.

Trinn to – vurdering av risiko, jf. artikkel 10

Trinn to er en vurdering av risiko. Aktørene skal ut fra informasjonen som ble innhentet i trinn én, vurdere om det er risiko for at de relevante produktene ikke oppfyller kravene i forordningen. Produktene kan kun bringes i omsetning, tilgjengeliggjøres på markedet eller eksporteres dersom det er ingen eller ubetydelig risiko for at produktene ikke oppfyller kravene i forordningen.

Begrepet «ubetydelig risiko» er nærmere definert i artikkel 2 nr. 26. Når det kan konstateres at det, etter en grundig vurdering av både produktspesifikk og generell informasjon, og etter en eventuell gjennomføring av risikoreduserende tiltak, *ikke er noen grunn til bekymring* for at relevante produkter er i strid med forordningens artikkel 3 bokstav a og b, foreligger det en ubetydelig risiko. Terskelen for hvilke omstendigheter som kan sies å gi grunn til bekymring, vil variere. Hvis det for eksempel ikke er avklart hva som skal være sluttformålet med et areal etter hogst, er det en risiko for at hogstaktiviteten kan føre til skogforringelse eller avskoging. Dermed kan tømmeret ikke omsettes før sluttformålet med hogsten er avklart¹¹.

Risikovurderingen skal gjøres med grunnlag i kriterier nevnt i artikkel 10 nr. 2. Momenter som listes opp her er blant annet produksjonslandets risikostatus, forekomsten av skog i produksjonslandet, forekomsten av avskoging og skogforringelse i produksjonslandet, kilden og påliteligheten til innhentet informasjon nevnt i artikkel 9 nr. 1 og kompleksiteten i den relevante forsyningskjeden.

Trinn tre – risikoreduserende tiltak, jf. artikkel 11

Dersom det ikke kan konstateres at det er ingen eller ubetydelig risiko for at de relevante produktene oppfyller kravene i forordningen, er neste trinn å iverksette risikoreduserende tiltak. Disse tiltakene skal være tilstrekkelige og forholdsmessige, og skal dokumenteres, jf. artikkel 11 nr. 1 og 3.

Formålet med tiltakene er å kunne konstatere at det er null eller ubetydelig risiko for at de relevante produktene strider med forordningen. Hvis en aktør i trinn to i aktsomhetsvurderingen kom til at produktene med sikkerhet var i strid med forordningen, vil det ikke være hensiktsmessig å iverksette risikoreduserende tiltak for disse produktene. Dette fordi de uansett ikke kan omsettes.

Hvis aktøren derimot kom til at det var en ikke ubetydelig risiko for brudd på forordningen, må tiltakene som iverksettes i trinn tre være tilstrekkelige til å kunne bekrefte det motsatte. Tiltakene kan også iverksettes for fremtidige produkter som en aktør planlegger å omsette. Dette kan typisk være hvis en aktør har en fast leverandør av et relevant produkt. Hva som anses som tilstrekkelige og forholdsmessige tiltak vil variere avhengig av blant annet vare, hvilken informasjon som ble innhentet under trinn to og hvilket land varen er produsert i.

¹¹ Frequently Asked Questions, spørsmål 4.6.

5.5.2.2 Forenklet aktsomhetsvurdering

Artikkel 13, jf. artikkel 5 nr. 1 gir virksomheter og store forhandlere hjemmel til å gjennomføre en forenklet aktsomhetsvurdering. Vilkåret for å gjøre dette er at aktøren har forsikret seg om at alle relevante råvarer og produkter er produsert i land eller deler av land som er klassifisert som lav risiko. Virksomheten eller forhandleren må her vurdere kompleksiteten i den relevante forsyningskjeden og risikoen for blanding med produkter av ukjent opprinnelse, eller opprinnelse i land med standard og høy risiko.

Forenklet aktsomhetsvurdering innebærer at virksomheten kun må gjennomføre trinn én i aktsomhetsvurderingen (innhenting av informasjon) før de registrerer aktsomhetserklæring i informasjonssystemet.

5.5.2.3 Registrering av aktsomhetserklæring

Etter gjennomføring av aktsomhetsvurderingen, skal det registreres en aktsomhetserklæring i informasjonssystemet til EU. Dette skal registreres før relevante produkter kan bringes i omsetning, tilgjengeliggjøres på markedet eller eksporteres. Når aktsomhetserklæringen registreres, erklærer aktøren at aktsomhetsvurderingen er gjennomført i tråd med forordningen, og at det ble konstatert ingen eller ubetydelig risiko for at det relevante produktet strider med artikkel 3 bokstav a og b.

Referering til tidligere aktsomhetserklæringer

I mange tilfeller vil hele eller deler av det relevante produktet som skal bringes i omsetning, eksporteres eller gjøres tilgjengelig allerede følges av en aktsomhetserklæring. Dette kan for eksempel være ved videreføring av et relevant produkt til et annet, for eksempel kakaosmør til sjokolade.

Store virksomheter og store forhandlere kan i slike tilfeller referere til aktsomhetserklæringer tidligere i forsyningskjeden når de registrerer sin aktsomhetserklæring. Vilkåret for å kunne gjøre dette, er at den store virksomheten eller forhandleren har forsikret seg om at det er gjennomført en aktsomhetsvurdering i tråd med forordningen i tilknytning til den tidligere registrerte aktsomhetserklæringen. For disse produktene trenger aktøren derfor ikke å gjennomføre en fullstendig aktsomhetsvurdering, men kun forsikre seg om at aktsomhetsvurderingen er gjort riktig tidligere.

Dersom deler av et relevant produkt ikke har vært gjenstand for aktsomhetsvurdering, skal store virksomheter og forhandlere gjennomføre dette fullt ut.

SMB-virksomheter er ikke pålagt å registrere en aktsomhetserklæring eller gjennomføre aktsomhetsvurdering dersom det relevante produktet i sin helhet er fremstilt av andre relevante produkter som allerede følges av en aktsomhetserklæring. Dersom deler av et relevant produkt ikke har vært gjenstand for aktsomhetsvurdering, skal SMB-virksomheten gjennomføre dette og registrere en aktsomhetserklæring i EUs informasjonssystem.

Enhver virksomhet og forhandler som viser til en tidligere registrert aktsomhetserklæring, har ansvar for at det relevante produktet er i samsvar med artikkel 3.

Autorisert representant

En virksomhet eller forhandler som er forpliktet til å registrere en aktsomhets-erklæring kan gi fullmakt til en autorisert representant til å registrere aktsomhets-erklæring på sine vegne. Virksomheten eller forhandleren som gir slik fullmakt, beholder ansvaret for at forordningens krav er oppfylt.

En virksomhet som er en fysisk person eller et mikroforetak, kan gi fullmakt til den neste virksomheten eller forhandleren i forsyningskjeden. Virksomheten som gir slik fullmakt må formidle informasjon til den autoriserte representanten som er til-strekkelig til å bekrefte at tilbørlig aktsomhet har blitt utvist, og at ingen eller en ubetydelig risiko for brudd på forordningen ble funnet.

5.5.3 Forpliktelser for SMB-forhandlere

SMB-forhandlere trenger ikke selv å gjennomføre aktsomhetsvurderinger, og må heller ikke selv sende inn aktsomhetserklæringer. Disse forhandlerne kan kun gjøre relevante produkter tilgjengelig på markedet hvis de er i besittelse av informasjonen om forhandlerens leverandører og kunder, jf. art. 5 nr. 3.

Innhentet informasjon skal oppbevares i minst fem år fra datoen SMB-forhandleren tilgjengeliggjør det relevante produktet på markedet, og den skal gis til ansvarlige myndigheter ved forespørsel.

5.6 Forpliktelser for medlemsland og ansvarlig myndighet

5.6.1 Ansvarlig myndighet

Medlemslandene skal utnevne en eller flere etater som ansvarlig myndighet, som skal meldes til og offentliggjøres av Europakommisjonen, jf. artikkel 14. Ansvarlig myndighet skal etter forordningen oppfylle en rekke forpliktelser, blant annet når det gjelder samarbeid, utveksling av informasjon, tilsyn og kontroll. Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet vil bli utpekt som ansvarlige myndigheter, og direktoratene har derfor delt ansvar etter forordningen. Klima- og miljødepartementet og Landbruks- og matdepartementet har avklart ansvarsfordelingen mellom direktoratene, og denne gjenspeiles i forskriften § 3 første og andre ledd.

Miljødirektoratet vil få ansvar for relevante råvarer og produkter med opprinnelse utenfor Norge. Ved eventuell videreforedling av importerte råvarer og produkter innen råvarekategoriene kakao, kaffe, oljepalme og gummi vil ansvaret til Miljødirektoratet også inkludere nye relevante produkter innen disse råvarekategoriene som er produsert i Norge.

Landbruksdirektoratet vil få ansvar for de relevante råvarene tre og storfe, og relevante produkter av tre og storfe med opprinnelse i Norge. Ved eventuell videreforedling av importerte tømmer- og treprodukter, og eventuell videreforedling av importerte storfeprodukter, vil ansvaret til Landbruksdirektoratet også inkludere nye relevante produkter innen disse to råvarekategoriene som er produsert i Norge.

Landbruksdirektoratet og Miljødirektoratet vil føre tilsyn med virksomheter og forhandlere som faller inn under de respektives ansvarsområder, se forslag til § 4.

Hvem som er klageinstans for vedtak truffet av henholdsvis Miljødirektoratet eller Landbruksdirektoratet følger den til enhver tid gjeldende ansvarsfordeling mellom departementene. Dette innebærer at Klima- og miljødepartementet er klageinstans for vedtak truffet av Miljødirektoratet og Landbruks- og matdepartementet er klageinstans for vedtak truffet av Landbruksdirektoratet. Departementene har ikke funnet det nødvendig å presisere dette i forslaget til forskrift.

Direktoratene skal samarbeide for at oppfølging, informasjonsdeling og krav til overholdelse av forskriften skal være ensartet. Dette vil være spesielt viktig for virksomheter og forhandlere som må forholde seg til begge direktoratene.

5.6.2 Samarbeid og utveksling av informasjon

En generell plikt til samarbeid og utveksling av informasjon er fastsatt i artikkel 21. Her fremgår det at ansvarlige myndigheter skal samarbeide med hverandre og tollmyndigheter både innenlands og med tilsvarende myndigheter i andre EØS-medlemsland, samt med Europakommisjonen, for å sikre overholdelse av forordningen. Ansvarlig myndighet skal også samarbeide med relevante myndigheter i tredjeland ved behov, herunder for gjennomføring av inspeksjoner på stedet.

Videre skal ansvarlig myndighet etablere administrative ordninger med Kommisjonen for utveksling av informasjon om undersøkelser og måten undersøkelser gjennomføres.

Ansvarlig myndighet skal utveksle informasjon som er nødvendig for å håndheve forordningen med andre medlemslands myndigheter, herunder gjennom informasjonssystemet. Dette innebærer å gi tilgang til og utveksle informasjon om virksomheter og forhandlere, herunder aktsomhetserklæringer, hvordan tilsyn er gjennomført og resultater fra tilsyn for å legge til rette for håndhevelse av forordningen.

Ansvarlig myndighet skal umiddelbart varsle andre lands ansvarlige myndigheter og Kommisjonen dersom de oppdager mulige brudd på forordningen og alvorlige avvik som kan påvirke flere medlemsland. Dersom et relevant produkt påviselig bryter med forordningen, skal dette trekkes fra markedet i alle land forordningen gjelder.

På forespørsel fra en ansvarlig myndighet skal medlemsland gjøre nødvendig informasjon tilgjengelig for å sikre samsvar med denne forordningen.

5.6.3 Informasjonssystemet

Etter artikkel 33 skal Kommisjonen opprette et informasjonssystem (Informasjonssystemet). Informasjonssystemet er et nettbasert verktøy for å opprette og publisere aktsomhetserklæringer. Tollmyndigheter, ansvarlige myndigheter, virksomheter, forhandlere og eventuelle ansvarlige representanter får tilgang til Informasjonssystemet i henhold til forpliktelser etter forordningen. Informasjonssystemet skal være offentlig for allmennheten i anonymisert form.

Aktsomhetserklæringen vil bli tildelt et referansenummer ved registrering.

Informasjonssystemet er et register for aktsomhetserklæringer fra virksomheter, forhandlere

eller deres autoriserte representanter. Virksomheter som importerer eller eksporterer relevante varer til eller fra det indre markedet må være registrert med et EORI-nummer for å få tilgang til informasjonssystemet. Det er behov for å etablere en form for norsk virksomhetsidentifikator som kan anerkjennes på tilsvarende vis som EORI-nummer for virksomheter som er etablert i EU. Det pågår en dialog mellom EU-Kommisjonen og EFTA-EØS om å finne en løsning som gjør at en form for norsk virksomhetsidentifikator skal anerkjennes og gjenkjennes i EUs fagsystemer på tilsvarende vis som EORI-nummer for virksomheter som er etablert i EU.

For å opprette en aktsomhetserklæring må det fylles ut et skjema med beskrivelse av varen, dens varenummer i tolltariffen (HS-kode) og kvantum. Informasjonssystemet inneholder en kartløsning hvor opphavet til produktet kan angis som punkt eller polygon eller lastes opp i GeoJSON-format.

Virksomheter nedstrøms i verdikjeden og forhandlere kan referere til erklæringer som tidligere er opprettet ved å legge inn deres referansenummer. Ansvarlige myndigheter og EU-kommisjonen vil ha tilgang til Informasjonssystemet. Gjennom en fremtidig integrering med EU CSW-CERTEX vil EUs tollmyndigheter ha tilgang til informasjonssystemet. Informasjonssystemet er tilpasset større datamengder gjennom integrering av maskinkommunikasjon.

Informasjonssystemets funksjon er nærmere beskrevet i gjennomføringsforordning 2024/3084¹².

Det er opprettet en treningsplattform 'ACCEPTANCE' med tilsvarende funksjoner som Informasjonssystemet. Treningsplattform og opplæringsvideoer om informasjonssystemet er tilgjengelig på EUs nettsider¹³.

5.6.4 Tilsyn

Hvordan ansvarlige myndigheter skal gjennomføre tilsyn reguleres i artiklene 16 til 20. Ansvarlige myndigheter skal på sitt område føre tilsyn med at virksomheter og forhandlere overholder kravene i forordningen, jf. artikkel 16. Dette omfatter tilsyn med relevante produkter som er eller skal bringes i omsetning, gjøres tilgjengelig eller eksporteres.

Tilsynet skal basere seg på en vurdering av risiko, som tar utgangspunkt i nærmere angitte risikokriterier, jf. artikkel 16 nr. 3 og 4. Risikokriteriene skal fastsettes nasjonalt, med utgangspunkt i eventuelle veiledende risikokriterier fastsatt av Europakommisjonen. Eksempler på slike risikokriterier kan være hvilken relevant råvare det er tale om, kompleksiteten og lengden på forsyningskjeden, og risikokategorien til landet (for eksempel om det er tale om et høyrisikoland).

Med utgangspunkt i disse risikokriteriene skal det utarbeides årlige planer for tilsynet, som skal formidles til andre ansvarlige myndigheter og Europakommisjonen, jf. artikkel 16 nr. 5, 6 og 7.

¹² [COMMISSION IMPLEMENTING REGULATION \(EU\) 2024/3084](#)

¹³ [The Information System of the Deforestation Regulation - European Commission](#)

Forordningen stiller krav til andelen virksomheter som ansvarlig myndighet skal føre tilsyn med basert på risikoklassen til råvarenes opphavsland, og at tilsyn gjøres for en andel av alle relevante råvarer, jf. artikkel 16 nr. 8, 9 og 10. De årlige tilsyn skal minst omfatte:

- 3% av de virksomheter som bringer i omsetning, tilgjengeliggjør eller eksporterer relevante produkter som inneholder eller er fremstillet av relevante råvarer, som helt eller delvis er produsert i et standardrisikoland, jf. artikkel 29.
- 9% av de virksomheter som bringer i omsetning, tilgjengeliggjør eller eksporterer relevante produkter som inneholder eller er fremstillet av relevante råvarer, samt 9% av mengden av hvert av de relevante produkter som inneholder eller er fremstillet av relevante råvarer, som helt eller delvis er produsert i et høyrisikoland, jf. artikkel 29.
- 1% av de virksomheter som bringer i omsetning, tilgjengeliggjør eller eksporterer relevante produkter, som inneholder eller er blitt fremstilt av relevante råvarer, som er helt eller delvis produsert i et lavrisikoland, jf. artikkel 29.

I tillegg til de planlagte tilsyn, skal det utføres tilsyn med virksomheter og forhandlere dersom ansvarlig myndighet mottar eller får kjennskap til informasjon som indikerer brudd på forordningen, jf. artikkel 16 nr. 12. Dette kan for eksempel være etter tips fra tredjeparter.

Det kan forekomme situasjoner hvor relevante produkter representerer en så høy risiko for brudd på forordningen, at det krever umiddelbare tiltak for å unngå at varen bringes i omsetning eller gjøres tilgjengelig på markedet. Slike tilfeller skal avdekkes av ansvarlig myndighet og registreres i informasjonssystemet, jf. artikkel 17. Informasjonssystemet vil underrette ansvarlig myndighet der slike situasjoner oppstår, slik at det kan treffes midlertidige tiltak for å stanse omsetningen eller tilgjengeliggjøringen på markedet, herunder holde tilbake varer. Slike midlertidige tiltak kan ikke vare utover seks virkedager.

Gjennomføringen av tilsynet reguleres av artikkel 18 og 19, hvor det skilles mellom og stilles ulike krav for virksomheter og store forhandlere på den ene siden, og mikroforetak, små og mellomstore bedrifter (SMB).

For virksomheter og store forhandlere skal det føres tilsyn av deres system for tilbørlig aktsomhet, herunder prosedyrer for risikovurdering og risikoreduserende tiltak, samt dokumentasjon og registreringer som viser at ordningen fungerer etter sin hensikt, jf. artikkel 18. Dokumentasjon og registreringer som viser at et spesifikt produkt overholder forordningen, inkludert risikoreduserende tiltak og kontroll av aktsomhetserklæringer er også gjenstand for tilsyn.

For SMB-forhandlere er kravene til tilsyn mindre omfattende. For disse skal det foretas kontroll av dokumentasjon og registreringer som viser overholdelse av informasjonskravet og oppbevaringskravet i artikkel 5 nr. 2-4, jf. artikkel 19.

Departementene viser til omtale av ansvarsfordeling mellom Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet i kap. 5.6.1. Tilsynsvirksomhet vil følge den samme ansvarsfordelingen. Dette er også foreslått tydeliggjort i forslaget til § 4 i forskriften, jf. punkt 7.

Særlig om gebyr

Etter artikkel 20 kan medlemsstatene tillate at ansvarlig myndighet kan kreve inn omkostninger ved tilsynsaktivitet ved manglende overholdelse av regelverket.

Departementene vil i en senere prosess vurdere å utrede behovet for og de juridiske sidene ved muligheten til å ta gebyr slik artikkel 20 åpner for.

5.7 Tollmyndighetens oppgaver

5.7.1 Kontroll

Tollmyndighetens oppgaver fremgår av avskogingsforordningen kapittel 4. Ved gjennomføring av avskogingsforordningen i norsk rett får Tolletaten myndighet etter bestemmelser som i forordningen er lagt til tollmyndighetene.

Før et produkt ved innførsel frigjøres for tollprosedyren overgang til fri disponering skal tollmyndigheten ved hjelp av informasjonssystemet etter artikkel 33 undersøke statusen som ansvarlig myndighet har gitt aktsomhetserklæringen til det relevante produktet. Dersom statusen indikerer at det aktuelle produktet er identifisert som et produkt som må kontrolleres før det bringes ut eller gjøres tilgjengelig på markedet, skal tollmyndighetene suspendere overgangen til fri omsetning av det aktuelle produktet. Nærmere regler for når produktet kan frigjøres følger av artikkel 16 nr. 8. Inntil det elektroniske grensesnittet nevnt i artikkel 28 er på plass, skal tollmyndighetene utveksle informasjon og samarbeide med ansvarlige myndigheter i samsvar med artikkel 27 for å avklare status for produktet.

5.7.2 Samarbeid og informasjonsutveksling

For å legge til rette for en risikobasert tilnærming for tilsyn som beskrevet i artikkel 16 nr. 5, samt sikre at tilsynene er effektive og i tråd med forordningen, skal EU-kommisjonen, ansvarlige myndigheter og tollmyndigheter samarbeide tett og utveksle informasjon på tvers av landegrenser, jf. artikkel 27. Samarbeidet mellom tollmyndighetene og de ansvarlige myndighetene skal ifølge avskogingsforordningen skje etter bestemmelsene i forordning (EU) nr. 952/2013 (UCC) artikkel 47 nr. 2. Det skal blant annet utveksles informasjon som er nødvendig for å utføre oppgavene etter forordningen. UCC-forordningen som er EUs tollkodeks (lov) er ikke innlemmet i EØS-avtalen. Det vil derfor være behov for tilpasninger på dette området.

5.8 Risikokategorier

Forordningen innfører et tredelt system for å vurdere hvilken risikokategori land eller deler av disse skal plasseres i; høy risiko, lav risiko, og standard risiko, jf. artikkel 29. I land, eller deler av land, som etter artikkel 29 nr. 3 er vurdert som «høy risiko» er det høy risiko for at det produseres relevante råvarer og produkter som ikke overholder vilkåret om å være avskogingsfrie, jf. artikkel 3 nr. 1 bokstav a). For land, eller deler av land, med «lav risiko» kan det med tilstrekkelig sikkerhet fastslås at det produseres relevante råvarer og produkter som kun unntaksvis ikke overholder vilkåret om å være avskogingsfrie. «Standard risiko» refererer til land som ikke faller innenfor kategori høy risiko eller lav risiko.

Kategoriseringen av land eller deler av land avgjøres av Europakommisjonen. Fastsettelsen av risikokategoriene skal skje på grunnlag av en objektiv analyse av kvantitative og kvalitative kriterier, basert på vitenskapelig dokumentasjon og internasjonalt anerkjente kilder. Klassifiseringen skal primært ta utgangspunkt i følgende kriterier: a) omfanget av avskoging og skogforringelse, b) omfanget av utvidelse av jordbruksarealer for relevante råvarer, og c) produksjonstrender for relevante produkter. Relevant for vurderingen av disse kriteriene er blant annet hvorvidt et land har nasjonal lovgivning for å bekjempe avskoging og skogforringelse, og effektive håndhevingstiltak og sanksjoner, jf. artikkel 29. nr. 4. I denne bestemmelsen angis også andre hensyn som kan være relevant for Europakommisjonens vurdering.

Hvilken risikokategori et land er plassert i vil ha betydning for virksomheters og store forhandlers krav til å gjennomføre en aktsomhetsvurdering, og omfang av tilsyn fra myndighetene. Europakommisjonen publiserte den 22. mai 2025 en gjennomføringsforordning 2025/1093 om kategorisering av land i risikogrupper. Se EU-kommisjonens nettsider for mer informasjon¹⁴. Norge har fått status som lav-risikoland. Det samme har alle EU- og EØS-land og flere land utenfor EU, for eksempel Storbritannia, Ukraina, Thailand og India. Indonesia, Brasil og Colombia er eksempler på land som er plassert i kategorien «standard risiko».

Vurdering av land eller deler av disse vurderes kontinuerlig av Europakommisjonen. Virksomheter og store forhandlere må gjøre seg kjent med den gjeldende risikokategorien til varens opprinnelsesland i forbindelse med aktsomhetsvurderingen.

5.9 Håndheving og sanksjoner mv.

5.9.1 Artikkel 25 om sanksjoner

Det følger av artikkel 25 nr. 1 at medlemslandene skal fastsette sanksjoner mot virksomheter og forhandlere som overtrer forordningen, og treffe alle nødvendige tiltak for å sikre at sanksjonene gjennomføres. Videre følger det av artikkel 25 nr. 2 at sanksjonene skal være virkningsfulle, stå i forhold til overtredelsen og virke avskrekkende.

I artikkel 25 nr. 2 er det opplistet en rekke sanksjoner som skal fastsettes. Dette er

- a) bøter som står i forhold til miljøskaden og verdien av de berørte relevante råvarene eller relevante varer;
- b) inndragning av relevante varer;
- c) inndragning av utbytte;
- d) midlertidig utelukkelse fra offentlige anskaffelsesprosesser og tilgang til offentlig finansiering;
- e) midlertidig forbud mot å bringe i omsetning, tilgjengeliggjøre på markedet eller eksportere relevante råvarer og produkter;
- f) forbud mot å utøve den forenklede aktsomhetsprosedyren fastsatt i artikkel 13.

¹⁴ [Country Classification List - European Commission](#)

Departementene viser til at Norge har et nasjonalt handlingsrom til å fastsette nasjonale regler for overtredelse av forordningens artikler, men må som et minimum oppfylle kravene i artikkel 25 nr. 2 a) til f).

I naturmangfoldloven reguleres håndheving og sanksjoner i §§ 69 til 75, mens i jordlova reguleres dette i §§ 20 og 21. Jordlova har betydelig færre virkemidler til å følge opp overtredelser enn det som følger av naturmangfoldloven. Landbruks- og matdepartementet er i en prosess med å utrede flere virkemidler ved overtredelser av jordlova eller forskrift i medhold av loven. Departementet har i høring 15. april 2025 og 4. juli 2025 foreslått justeringer i jordlova §§ 20 og 21, og at overtredelsesgebyr inntas som et nytt virkemiddel for å følge opp overtredelser av loven eller forskrift gitt i medhold av lov.

Siden det er ulike virkemidler i naturmangfoldloven og jordlova, vil departementene sørge for de nødvendige fullmakter og delegeringer etter naturmangfoldloven til Landbruks- og matdepartementet og Landbruksdirektoratet. På denne måten vil virkemidlene til å følge opp overtredelser av forordningen være like uavhengig av ansvarsfordelingen etter forskriften § 3, se punkt 5.6.1.

I kap. 5.9.2 redegjøres det for virkemidler som fastsettes i forskriften med hjemmel i naturmangfoldloven og jordlova. I tillegg til de foreslåtte virkemidlene, vil reglene i straffeloven kunne komme til anvendelse. Dette omtales i punkt 5.9.3.

5.9.2 Forslag til regler for overtredelse av forordningen

I norsk rett er det vanlig å skille mellom straff, administrative sanksjoner og andre forvaltningstiltak. Hva som anses som en straffereaksjon i Norge følger av straffeloven § 29 og er blant annet rettighetstap, bot og fengsel. Hva som er en administrativ sanksjon defineres i forvaltningsloven § 43 andre ledd. Med administrativ sanksjon menes en negativ reaksjon som kan ilegges av et forvaltningsorgan, som retter seg mot en begått overtredelse av lov, forskrift eller individuell avgjørelse, og som regnes som straff etter den europeiske menneskerettskonvensjonen. Et eksempel på en administrativ sanksjon er overtredelsesgebyr. Forvaltningstiltak er reaksjoner som ikke anses som straff etter EMK, slik som tvangsmulkt. Departementene har i det følgende tatt utgangspunkt i en slik inndeling.

Forvaltningstiltak

Naturmangfoldloven har en rekke bestemmelser om håndheving, som ikke anses som straff eller en administrativ sanksjon. Dette er naturmangfoldloven § 69 om retting og avbøtende tiltak, § 70 om tiltak for å avverge eller begrense skader eller ulemper av vesentlige uforutsette konsekvenser for naturmangfoldet, § 71 pålegg om iverksetting av tiltak, § 72 bruk av den andres eiendom for å gjennomføre tiltak, § 72 a om administrativt beslag, § 72 b om administrativ inndragning og § 73 om tvangsmulkt. Det er i Prop. 118 L (2015-2016) s. 11 vurdert at administrativt beslag og administrativ inndragning i §§ 72 a og 72 b ikke er straff etter EMK. Jordlova har regler om tvangsgebyr (tvangsmulkt) i § 20.

Tolletaten har hjemmel etter vareførselsloven § 11-3 til å holde tilbake varer som innføres uten nødvendig tillatelse. Etter vareførselsloven § 11-7 kan Tolletaten destruere varer som tilbakeholdes etter § 11-3. Det er departementenes vurdering at det, for å sikre en så effektiv forvaltning som mulig, bør fastsettes en egen bestemmelse om at Miljødirektoratet kan inndra produkter som innføres i strid med forskriften. Det bør også innføres regler om destruksjon.

Dersom varene etter kontroll ikke kan frigis vil det kunne fattes et vedtak om administrativ inndragning av Miljødirektoratet. Se forslag til forskriftsbestemmelse i § 5 første ledd. Inndragning av varer vil være et enkeltvedtak etter forskriften § 5 første ledd jf. naturmangfoldloven § 72 b. Klima- og miljødepartementet vil være klageinstans for vedtak om inndragning. Etter departementenes oppfatning er det også hensiktsmessig at Miljødirektoratet har mulighet til å destruere de inndratte varene når det anses nødvendig fordi varen er lite holdbar eller holder på å bli ødelagt, se forslag til § 6 tredje ledd. En eventuell destruksjon av varene vil være hjemlet i denne paragrafen og er ikke et enkeltvedtak, siden eieren allerede har mistet eiendomsretten på grunn av inndragningen.

Departementene foreslår i forskriften § 6 en bestemmelse om forvaltningsrettslige reaksjoner ved overtredelse av forordningen. I forslag til § 6 første ledd foreslås det at ansvarlig myndighet kan håndheve og treffe enkeltvedtak i medhold av naturmangfoldloven §§ 69 til 73 og jordlova § 20. Som nevnt i punkt 5.9.1, vil departementene sørge for nødvendige fullmakter til Landbruks- og matdepartementet og Landbruksdirektoratet. Dette er aktuelt etter naturmangfoldloven §§ 69 til 72.

Departementene foreslår å konkretisere hvilke overtredelser i forordningen som er aktuelle for de foreslått forvaltningsrettslige reaksjonene. Dette er overtredelse av forordningen artikkel 3, 4, 5, 8, 9, 10, 11, 12 og 13 eller enkeltvedtak fattet i medhold av disse artiklene.

Det følger av avskogingsforordningen artikkel 25 nr. 2 bokstav f) at medlemsstatene i nasjonal rett må innta regler om forbud mot å utøve den forenklede aktsomhetsvurderingen fastsatt i artikkel 13 ved en alvorlig overtredelse eller gjentatte overtredelser av forordningen. Dette er en forvaltningsrettslig reaksjon som ikke følger av naturmangfoldloven eller jordlova, men må fastsettes konkret i forslaget til forskrift. Departementene foreslår i § 6 andre ledd at ansvarlig myndighet kan forby overtrederen å utøve den forenklede aktsomhetsvurderingen fastsatt i artikkel 13 ved alvorlig eller gjentatte overtredelser av avskogingsforordningen. Et slik forbud er et enkeltvedtak, og får bare betydning der relevante råvarer og relevante produkter importeres, omsettes og eksporteres fra lavrisikoland, se omtale i punkt 5.5.

Overtredelsesgebyr

Overtredelsesgebyr er en administrativ sanksjon, jf. forvaltningsloven §§ 43 og 44. Overtredelsesgebyr er et administrativt fastsatt pålegg om at en person eller et foretak skal betale et pengebeløp til det offentlige på grunn av et lovbrudd, se Prop. 62 L (2015–2016) s. 22. Anmeldelse, påtale og straff i form av bøter eller fengsel er kostnads- og tidkrevende prosesser. Ved mindre alvorlige lovbrudd er straffeforfølgning sjelden hensiktsmessig, og disse sakene blir gjerne ikke prioritert av politiet. Allmennpreventive hensyn taler for at også mindre alvorlige lovbrudd i større grad bør sanksjoneres.

Etter departementenes syn kan overtredelsesgebyr være en egnet administrativ sanksjon for overtredelse av flere av bestemmelsene i avskogingsforordningen. Det foreslås en hjemmel til å ilegge overtredelsesgebyr i forskriften § 7 i medhold av naturmangfoldloven § 74 og jordlova § 20 a. Naturmangfoldloven har hjemmel om overtredelsesgebyr i naturmangfoldloven § 74, mens jordlova har per i dag ikke en slik hjemmel. Landbruks- og matdepartementet har 4. juli 2025 sendt på høring en lovendring i jordlova ved ny § 20 a om å innta overtredelsesgebyr som et virkemiddel ved overtredelse av jordlova eller forskrifter gitt i medhold av jordlova. Henvisningen til jordlova § 20 a forutsetter derfor at forslaget til

lovendring vedtas av Stortinget. Dette innebærer at departementene vil sørge for nødvendige delegering og fullmakter etter naturmangfoldloven til Landbruks- og matdepartementet og Landbruksdirektoratet i en overgangsperiode.

Det er bare overtredelser av forordningens artikler 3, 4, 5, 8, 9, 10, 11, 12 og 13 eller enkeltvedtak fattet i medhold av disse, som er aktuelle for illeggelse av overtredelsesgebyr.

Det følger av naturmangfoldloven § 74 fjerde ledd og forslag til jordlova § 20 a femte ledd andre punktum at det i forskrift kan gis regler om utmåling av overtredelsesgebyr. Slike regler følger av forskrift 11. desember 2020 nr. 2726 om øvre rammer for overtredelsesgebyr etter naturmangfoldloven § 74 og etter forslag til ny forskrift om utmåling av lovbrotsgebyr etter jordlova og skogbrukslova. Etter begge disse forskriftene er den maksimale størrelsen på overtredelsesgebyret satt til seks ganger folketrygdens grunnbeløp for foretak og to ganger folketrygdens grunnbeløp for fysiske personer. Folketrygdens grunnbeløp er per 1. mai 2025 kr 130 160. Beløpet justeres årlig, i forskrift til folketrygdloven.

Departementene mener at det ved illeggelse av overtredelsesgebyr for overtredelse av forordningen er behov for en annen maksimal ramme for foretak. Dette kan begrunnes i at det kan være tale om større profesjonelle aktører, og det er behov for virkemidler som kan virke avskrekkende i en slik sammenheng. Departementene foreslår at den maksimale rammen for foretak er 15 ganger grunnbeløpet og to ganger grunnbeløpet for fysiske personer. Dette foreslås inntatt i forskriften § 8 tredje ledd. Forslaget til den maksimale rammen for foretak er i samsvar med den maksimale rammen for overtredelsesgebyr i annet miljøregelverk, slik som forskrift 29. september 2023 nr. 1568 om overtredelsesgebyr av bestemmelser i REACH-forskriften, CLP-forskriften og biocidforskriften på Miljødirektoratets myndighetsområde. Forslaget til den maksimale rammen må også ses i sammenheng med artikkel 25 nr. 2 bokstav a, som viser til at «botens størrelse» for juridiske personer skal være minst fire prosent av virksomhetens eller forhandlerens samlede årlige omsetning i EØS i regnskapsåret før bøteleggingsvedtaket. For den nærmere vurderingen av utmåling vises det til forvaltningsloven § 44 tredje ledd og § 46 andre ledd, jf. forslag til forskriften § 7 andre ledd.

Der det er ilagt en administrativ sanksjon på grunn av en lovovertrødelse, kan den ansvarlige ikke senere straffeforfølges for det samme lovbruddet. Dette følger av forbudet mot dobbeltstraff i EMK protokoll 7 artikkel 4 nr. 1. Ved å innføre bestemmelser om administrative sanksjoner slik som overtredelsesgebyr, har forvaltningen plikt til, eventuelt i samråd med påtalemyndigheten å ta stilling til hvilke saker som bør anmeldes og følge straffespetet og hvilke saker som bør forfølges administrativt. Dette følger av forvaltningsloven § 47, som inneholder regler om samordning av sanksjoner.

Straff

Naturmangfoldloven og jordlova har ulike utgangspunkt for straff, herunder bøter og fengselsstraff. Etter naturmangfoldloven § 75 så kan det med bøter eller fengsel i inntil ett år straffes den som forsettlig eller uaktsomt overtrer angitte bestemmelser i eller i medhold av naturmangfoldloven. Grove overtredelser straffes med bøter eller fengsel i inntil fem år.

Jordlova § 21 gir hjemmel for straff i form av bøter for forsettlig overtredelse av jordlova §§ 9 og 10. Landbruks- og matdepartementet har i høring 15. april 2025 foreslått at jordlova § 21 utvides slik at den også skal gjelde forsettlig eller uaktsom overtredelse av bestemmelser i

forskrift gitt i medhold av § 13 eller enkeltvedtak gjort med hjemmel i en slik forskrift, dersom det følger av forskriften at brudd på regler eller enkeltvedtak kan straffes. Henvising til jordlova § 13 er også en del av samme høring, der det foreslås en forskriftshjemmel, se omtale i punkt 4.2.

Departementene foreslår at forsettlig eller uaktsom overtredelse av forordningen artikkel 3, 4, 5, 8, 9, 10, 11, 12 og 13 eller enkeltvedtak fattet i medhold av disse bestemmelsene, kan straffes med bøter, jf. forslaget til forskrift § 8 første ledd. Dette forutsetter at Stortinget vedtar de foreslåtte lovendringene. Bøter kan ilegges etter forslaget til § 8 første ledd, jf. naturmangfoldloven § 75 eller jordlova § 21. Henvisningene til naturmangfoldloven og jordlova foreslås inntatt i forskriften.

Det følger av forordningen artikkel 25 nr. 2 bokstav a) at botens størrelse skal beregnes på en måte som sikrer at de ansvarlige faktisk fratas de økonomiske fordelene som overtredelsene har gitt dem, og der bøtenes størrelse økes gradvis ved gjentatte overtredelser. Det står videre at for juridiske personer skal maksimumsbeløpet for slike bøter være minst 4 % av virksomhetens eller forhandlerens samlede årlige omsetning i EØS-landene i regnskapsåret før bøteleggingsvedtaket. Departementene foreslår derfor at det inntas en slik bestemmelse for juridiske personer i forslaget til § 8 første ledd andre punktum.

Departementene mener det er hensiktsmessig at overtredelser av forordningen også kan straffes med fengselsstraff. Det vises til at miljøkriminalitet har blitt satt på dagsordenen de senere årene, både nasjonalt og internasjonalt. Se blant annet Meld. St. 19 (2019-2020) Miljøkriminalitet. Muligheten til å gi fengselsstraff gir også politiet flere verktøy i etterforskningen, blant annet ransakelse. Det foreslås derfor at naturmangfoldlovens regler om fengselsstraff i § 75 første og andre ledd gjelder ved overtredelser av forordningen 3, 4, 5, 8, 9, 10, 11, 12 og 13 eller enkeltvedtak fattet i medhold av disse bestemmelsene. I forslag til § 8 annet ledd vises det til at slike overtredelser kan straffes med fengsel i ett år, og at grove overtredelser kan straffes med fengsel inntil fem år. Naturmangfoldloven § 75 tredje ledd gjelder også tilsvarende.

5.9.3 Andre aktuelle reaksjoner etter straffeloven

Departementene viser til at også andre strafferettslige reaksjoner eller virkemidler etter straffeloven kan være aktuelle ved overtredelse av forordningens bestemmelser.

Strafferettslig inndragning

Etter straffeloven § 67 første ledd skal utbytte av en straffbar handling inndras. Med utbytte menes enhver fordel som er oppnådd ved den straffbare handlingen, som for eksempel gjenstander, penger, fordringer, lønn og besparelser, jf. Ot.prp. nr. 90 s. 460. Videre følger det av straffeloven § 69 første ledd første punktum at ting som er frembrakt ved, har vært gjenstand for, eller har vært brukt eller bestemt til bruk ved en straffbar handling, kan inndras. Istedenfor tingen, kan hele eller deler av tingens verdi inndras, jf. straffeloven § 69 første ledd andre punktum.

Bestemmelsene i straffeloven § 67 om inndragning av utbytte og § 69 om inndragning av produktet av, gjenstanden for og redskapet til en straffbar handling gjelder for alle straffbare handlinger, herunder overtredelser av straffebud i særlovgivningen, når ikke annet er bestemt i eller i medhold av lov, eller følger av tolkning, jf. straffeloven § 1. Videre følger det av

straffeloven § 66 at inndragning etter blant annet § 67 og § 69 kan ilegges alene, eller sammen med andre strafferettslige reaksjoner. Inndragning kan også foretas overfor et foretak, jf. Ot.prp. nr. 90 s. 431.

Rettighetstap og foretaksstraff

Straffeloven § 56 inneholder regler om tap av retten til å ha en stilling eller utøve en virksomhet eller aktivitet. Etter straffeloven § 56 første ledd kan den som har begått en straffbar handling som viser at vedkommende er uskikket til eller kan misbruke en stilling, virksomhet eller aktivitet, fratas stillingen (§ 56 første ledd bokstav a), eller fratas retten til for fremtiden å ha en stilling eller utøve en virksomhet eller aktivitet (§ 56 første ledd bokstav b). Forutsetningen for slikt rettighetstap er at allmenne hensyn tilsier det, jf. første ledd.

Straffeloven § 56 første ledd bokstav a gjelder tap av en nåværende stilling. Bokstav b gjelder adgangen til å fradømme retten til for fremtiden å ha en stilling, utøve en virksomhet eller utøve en aktivitet, jf. Ot.prp. nr. 90 (2003-2004) s. 453. Bestemmelsen retter seg mot fysiske personer, jf. Ot.prp. nr. 90 (2003-2004) s. 453. Imidlertid vil foretak kunne fratas retten til å utøve en virksomhet eller forbys å utøve den i visse former etter straffeloven § 27 tredje ledd.

Domstolen må vurdere konkret om rettighetstap bør ilegges, jf. ordlyden om at rettighetstap «kan, når allmenne hensyn tilsier det». Denne vurderingen er nærmere beskrevet i forarbeidene, se Ot.prp. nr. 90 (2003-2004) s. 454.

5.10 Ikrafttredelse mv.

5.10.1 Ikrafttredelse av avskogingsforordningen i EU

Avskogingsforordningen trådte i kraft for EU-landene 29. juni 2023, men de fleste av bestemmelsene har ikke fått virkning fra dette tidspunktet. Dette gjelder artiklene 3-13, 16-24, 26, 31 og 32. Reglene for ikrafttredelse av avskogingsforordningen i EU følger av forordningen artikkel 1 nr. 2, artikkel 37 og 38 og endringsforordning (EU) 2024/3234 artikkel 1 nr. 3.

Når forpliktelsene etter forordningen får virkning avhenger av hva den aktuelle råvaren eller produktet er, når den ble framstilt og størrelse på virksomheten eller forhandleren. Generelt kan man si at pliktene etter forordningen gjelder fra 30. desember 2025 for mellomstore og store bedrifter, og fra 30. juni 2026 for små bedrifter eller mikroforetak. Tidspunktene er knyttet til når en relevant råvare eller et relevant produkt blir bragt i omsetning, dvs. plassert på EU-markedet for første gang. Det er særskilte regler for ikrafttredelse for relevante produkter som både omfattes av vedlegg 1 til avskogingsforordningen og vedlegg 1 til tømmerforordningen. Dette omtales nedenfor.

Ikrafttredelsesreglene gjelder for relevante råvarer og produkter framstilt fra og med 29. juni 2023. Tidspunktet retter seg til når forordningen ble iverksatt i EU. Hva som menes med at en relevant råvare og produkt er «framstilt» er nærmere forklart i Kommisjonens veiledningsdokument. I de fleste tilfeller vil dette være ved høsting av den relevante råvaren. For råvaren tre vil dette kunne sammenfalle med hogst. For råvaren storfe er det presisert i veiledningsdokumentet at tidspunktet for framstilling er når dyret er født.

Reglene i forordningen gjelder videre for relevante råvarer og produkter som bringes i omsetning. «Bringe i omsetning» er definert i forordningen artikkel 2 nr. 16 som å gjøre en relevant råvare eller et relevant produkt tilgjengelig på EU-markedet for første gang. Dette innebærer at forordningen ved ikrafttredelse i EU bare gjelder for relevante råvarer og relevante produkter som bringes i omsetning i EU for første gang. Relevante råvarer og relevante produkter som allerede er bragt i omsetning ved tidspunktet for ikrafttredelse, omfattes ikke av forordningen. I Kommisjonens veiledningsdokument gis det også andre eksempler på når forordningen kommer til anvendelse.

Det er ulike ikrafttredelsestidspunkt avhengig av størrelse på virksomheten eller forhandleren. For store og mellomstore bedrifter gjelder forpliktelsene i forordning fra 30. desember 2025, og for små bedrifter og mikroforetak gjelder det fra 30. juni. 2026. Fristen for små bedrifter og mikroforetak gjelder bare dersom bedriften var etablert per 31. desember 2020.

Særregler om ikrafttredelse for råvaren tre med tilhørende relevante produkter

For råvaren tre skiller reglene for relevante produkter som omfattes av vedlegg 1 til tømmerforordningen og vedlegg 1 til avskogingsforordningen, og relevante produkter som bare omfattes av vedlegg 1 til avskogingsforordningen. De fleste produkter listet opp i avskogingsforordningen overlapper med tømmerforordningen, slik som for eksempel tømmer (4403) og trelast (4407 og 4409). Produkter som ikke omfattes av vedlegg 1 til tømmerforordningen, men som omfattes av vedlegg 1 til avskogingsforordningen, er for eksempel trekull (4402), emner av tre til tønneband (4404) og bordservice og kjøkkenartikler av tre (4419).

For relevante produkter som ikke overlapper med tømmerforordningen, gjelder regler for ikrafttredelse som for de andre relevante råvarene. For relevante produkter som overlapper med tømmerforordningen er det særskilte ikrafttredelsesregler. Reglene innebærer at tømmerforordningen gjelder inntil reglene i avskogingsforordningen får virkning. Når reglene i avskogingsforordningen gjelder, vil tømmerforordningen oppheves.

For skog som hogges før 29. juni 2023 kommer avskogingsforordningen til anvendelse hvis tømmer eller relevante treprodukter bringes i omsetning på EU-markedet for første gang fra og med 31. desember 2028. For skog som hogges fra og med 29. juni 2023 kommer avskogingsforordningen til anvendelse for tømmer og relevante treprodukter fra og med 30. desember 2025. Dette gjelder uavhengig av størrelsen på virksomheten.

5.10.2 Ikrafttredelse av avskogingsforordningen i Norge

Når avskogingsforordningen kan tre i kraft i Norge avhenger av flere forhold. Ikrafttredelse vil avhenge av beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse av forordningen i EØS-avtalen og at Stortinget har gitt samtykke, jf. Grunnloven § 26 andre ledd. Ikrafttredelse må også ses i sammenheng med Landbruks- og matdepartementets høring 15. april 2025 om forslag til endringer i jordlova om forskriftshjemmel i en ny § 13. Forslaget til forskriftshjemmel i jordlova vil sammen med naturmangfoldloven § 26 være hjemmel for gjennomføring av avskogingsforordningen i norsk rett.

Norge er sammen med EFTA-landene i en prosess med å se på tilpasningsbehov. Det vil bli egne regler om ikrafttredelse for EFTA-landene, blant annet om når en relevant råvare eller

et relevant produkt er framstilt, jf. artikkel 1 nr. 2, jf. 38. Departementene er også i en prosess med å se på mulige overgangsordninger. Dette er imidlertid noe som eventuelt må forhandles med EU-kommisjonen. Departementene foreslår derfor i § 9 første ledd at forskriften gjelder fra den tid den er kunngjort i Norsk Lovtidende.

For relevante produkter som omfattes av vedlegg 1 til tømmerforordningen og vedlegg 1 til avskogingsforordningen oppstiller avskogingsforordningen særskilte regler for ikrafttredelse. Forordningen oppstiller her regler for at avskogingsforordningen gjelder fra 31. desember 2028 for relevante produkter som er framstilt før ikrafttredelsestidspunktet. I slike saker vil det typisk dreie seg om produkter som har blitt liggende på lager over lengre tid uten å ha blitt omsatt, for eksempel trelast, sponplater, kryssfinér med mer. Dette gjenspeiles i forslag til overgangsordning i § 10.

Ikrafttredelse av avskogingsforordningen i EU innebærer at tømmerforordningen oppheves. Departementene foreslår derfor i § 9 at forskriftene som gjennomfører tømmerforordningen i norsk rett oppheves fra den tid Kongen bestemmer.

6 Konsekvenser av å gjennomføre forordningen

6.1 Innledning

Forordningen innebærer at det stilles krav til at relevante varer og produkter som omfattes av forordningen bringes i omsetning eller tilgjengeliggjøres på EØS-markedet, eller eksporteres fra EØS i tråd med forordningen. Myndighetene plikter også å føre tilsyn med virksomheter og forhandlere som importerer, omsetter eller eksporterer alle relevante produkter. Avskogingsforordningen er vedtatt delvis innlemmet i EØS-avtalen og omfatter i Norge kun de relevante produktene som er omfattet av EØS-avtalen. Eksport omfattes ikke.

Tre, kaffe og gummi, og de avledede relevante produktene av disse råvarene, er omfattet av EØS-avtalen. For kakao omfatter EØS-avtalen fire av de seks relevante varenumrene i avskogingsforordningen, mens produktene kakaobønner og avfall (1801 og 1802) ikke er omfattet. For råvarekategorien storfe er det kun hud- og skinnprodukter som er omfattet av EØS-avtalen. Av de avledede relevante produktene av råvarekategorien oljepalme, er en rekke av varenumrene ikke omfattet av EØS-avtalen. Råvaren soya er ikke omfattet av EØS-avtalen.

Forordningen vil få betydning for alle aktører i næringene som omsetter relevante produkter i EØS-området eller importerer relevante produkter fra tredjeland. Aktører som produserer eller importerer relevante varer og produkter i strid med forordningen, vil ikke lenger kunne omsette disse varene og produktene. Aktørene må finne avskogingsfrie alternativer, og en endring i produksjon eller omsetning kan blant annet føre til lavere produksjon og lønnsomhet sammenlignet med i dag. I det følgende har vi brukt tidligere utredning om konsekvenser av hel- og delvis innlemmelse av avskogingsforordningen¹⁵. Tallgrunnlaget er hentet fra denne rapporten om ikke annet er oppgitt.

¹⁵ Notat 'Vurdering av konsekvenser ved hel eller delvis innlemmelse av avskogingsforordningen (EUDR)' s. 71. Publisert på [Miljødirektoratets temaside](#).

6.2 Klima- og miljøvirkninger

Avskoging og skogforringelse påvirker miljø og klima også i Norge.

Som det fremgår av Meld. St. 35 (2023-2024) s. 38 er skog hovedøkosystemet i Norge med flest arter. En regner med at ca. 60 prosent av de kjente artene i fFastlands-Norge er knyttet til skog. Av alle truede arter på Rødlista 2021 finnes 48 prosent i skog. Det er flest truede skogsarter innen gruppene sopper, biller, lav og tovinger. Dette er artsgrupper med et høyt antall skogsarter generelt. Mange av artene er spesialister som er knyttet til bestemte livsmiljø, som for eksempel liggende eller stående død ved. Noen av livsmiljøene i skogen er sterkt konsentrert til bestemte skogtyper, spesielt gammel skog med liten grad av inngrep og edellauvskog. Ifølge Rødlista for naturtyper 2018 er ni naturtyper i skog truet, av disse er to, olivinskog og kalkedellauvskog, sterkt truet. Flere gamle trær og mer død ved, samt mer skogvern og økte miljøhensyn i skogbruket gjennom skognæringens egne miljøsertifiseringssystemer, kan gi bedre betingelser for truede arter og natur.

De viktigste påvirkningsfaktorene er arealbruksendringer og skogbruk. 1132 av de 1330 truede artene i skog (85 prosent) er vurdert å være negativt påvirket av tidligere eller pågående arealendringer knyttet til skogbruk.

Størsteparten av nedbyggingen i Norge skjer i skog. Fra 1990 til 2020 ble det omdisponert om lag 1800 km² skog, som tilsvarer en årlig avskogingsrate på omtrent 0,05 prosent av skogarealet. Hovedårsaken til avskogingen er utbygging (65 prosent), etterfulgt av omlegging til beite (19 prosent) og nydyrking (14 prosent).

Skog har også viktige økosystemfunksjoner i Norge, f.eks. når det gjelder å håndtere ekstremværet som følger med klimaendringene.

Avskoging til beite i Norge bidrar videre til klimagassutslipp. Norge har en juridisk bindende avtale med EU om felles oppfyllelse av klimamålene. Avtalen gir Norge en forpliktelse om netto null utslipp av klimagasser fra skog- og arealbrukssektoren for periodene 2021-2025 og 2026-2030. I Rapport M-2493/2003 Tiltaksanalyse for skog- og arealbrukssektoren (LULUCF) vises det til at arealbruksendringer er en betydelig kilde til utslipp av klimagasser og den viktigste årsaken til tap av naturmangfold. Størsteparten av utslipp i forbindelse med arealbruksendringer skyldes nedbygging av arealer, men omdisponering fra skog til jordbruksformål (dyrket mark og beite) står også for store utslipp. Målet i Landbrukets klimaavtale med regjeringen å spare 5 mill. tonn CO₂-ekvivalenter over en periode på ti år (2021-2030).

6.3 Økonomiske og administrative konsekvenser for næringene

For å kunne etterleve forordningens krav må virksomheter og store forhandlere ha et system for tilbørlig aktsomhet. Enten må dette opprettes, eller, dersom aktøren allerede har et system gjennom tømmerforordningen, må dette videreutvikles for å tilfredsstille krav gjennom avskogingsforordningen. I EUs Impact assesement fremheves det at selv om det kan være mer krevende for mikroforetak, små og mellomstore bedrifter (SMB) å opprette og drifte et aktsomhetssystem, indikerer erfaringer fra tømmerforordningen at den viktigste kostnadsdriveren knyttet til aktsomhetskravene ikke nødvendigvis er størrelse på selskapet

eller handelsvolumet, men antallet og kompleksiteten av forsyningskjedene og risikoen knyttet til opprinnelseslandet¹⁶.

EU har anslått en engangskostnad på 5 000-90 000 euro for virksomheter som importerer relevante produkter fra utenfor EØS-området for å opprette et system for tilbørlig aktsomhet¹⁷. Dette kostnadsintervallet er så stort at det gir begrenset mening å multiplisere med antall virksomheter for å anslå en samlet kostnad for norske aktører. EU har til sammenligning anslått de samlede kostnadene til virksomheter i EU-landene til å ligge i størrelsesorden 158-2 354 millioner euro per år. Kostnader til drift av systemet vil komme i tillegg.

En norsk bedrift som importerer et relevant produkt fra et annet EØS-land, og som videreselger produktet i Norge innenfor samme varenummer, blir definert som en forhandler. En slik bedrift vil måtte ha et system for tilbørlig aktsomhet dersom bedriften er en stor forhandler. Dersom bedriften derimot er en SMB-forhandler vil det være forenklet dokumentasjonskrav, jf. artikkel 5.

En norsk bedrift som importerer et produkt som er omfattet av forordningen fra et EØS-land og foredler det til et nytt produkt som omfattes av forordningen innenfor et annet varenummer, blir definert som en virksomhet som må etablere et system for tilbørlig aktsomhet. Det kan for eksempel være en norsk sjokoladeprodusent som importerer kakao fra et annet EØS-land og foredler denne til sjokolade.

En norsk bedrift som importerer et relevant produkt fra et annet EØS-land, og som verken videreforedler produktet til nye produkter som omfattes av forordningen, eller videreselger produktet i Norge innenfor samme varenummer, vil ikke defineres som verken forhandler eller virksomhet. Dette kan for eksempel være bedrifter som importerer sjokolade fra et EØS-land og videreforedler det til sjokolademelk. Disse bedriftene har ingen forpliktelser etter forordningen fordi de verken bringer i omsetning eller tilgjengeliggjør relevante produkter på EØS-markedet, eller eksporterer relevante produkter.

Norske virksomheter som konkurrerer med tredjeland på markeder utenfor EØS-området kan få en kostnadsulempe fordi de må kjøpe inn avskogingsfrie råvarer, mens konkurrenter i tredjeland ikke trenger å ta slike hensyn. Vi antar at dette i praksis berører svært få aktører og små volum.

For råvarekategoriene kakao, kaffe, oljepalme, gummi og soya, hvor det ikke er noen primærproduksjon i Norge, tar vi forbehold om at vi har utilstrekkelig informasjon om markedskonsekvenser. Det betyr at vi ikke har nok kunnskap om markedet råvarekategoriene blir omsatt i til å ha full oversikt over konsekvensene av forordningen, eller i hvilken grad det er substitusjonsmuligheter til andre produkt som ikke omfattes av avskogingsforordningen. Nedenfor følger en vurdering av konsekvenser for de enkelte næringer, så langt det er mulig ut fra tilgjengelig kunnskap.

¹⁶ Commission staff working document, Impact assessment, part 1/2

¹⁷ Commission staff working document, Impact assessment, part 2/2

6.4 Produksjon i Norge

I Norge har vi primærproduksjon, og også eksport, av to av de relevante råvaregruppene som omfattes av forordningen. Dette er produkter fra storfe og tre. Primærproduksjon forstås her som produksjon av råvarer direkte fra naturressurser.

I perioden fra 2019 til 2023 var den samlede eksportverdien av de to råvarekategoriene 117,3 milliarder kroner. I gjennomsnitt var den årlige eksportverdien 23,5 milliarder kroner i 5-årsperioden.

6.4.1 Storfe og storfeproduksjon

Om lag 12 km²-16 km² avskoges til beite hvert år, jf. omtale i kap 2.3. Det er vanskelig å si hvor mye av dette arealet som brukes til storfebeite, men flere faktorer tyder på at særlig ammekuproduksjon er en av driverne til beitehogst. Etablering av nye storfebeiter vil fortsatt være mulig, men vil måtte gjennomføres ved å ta i bruk utmarksbeiter eller innmarksbeiter etablert før 31. desember 2020, eller beiter som i dag er utrangerte eller blir benyttet av for eksempel småfe.

Per mars 2024 ble det anslått at det etter 31. desember 2020 er etablert om lag 40 km² beite som er omfattet av forordningen. Det innebærer at anslagsvis 2,5 prosent av dagens innmarksbeite i drift kan være avskoget areal som vil omfattes av forordningen.

Disse arealene vil fortsatt kunne benyttes til storfeproduksjon, men hud- og skinnproduktene fra avskogede arealer vil ikke lenger kunne omsettes i Norge eller eksporteres til andre EØS-land eller tredjeland. Det vil gi tapte inntekter, økte kostnader til avfallshåndtering og en potensielt redusert avregningspris. Den landbruksmessige konsekvensen antas å være marginal på nasjonalt nivå.

Forordningen vil omfatte om lag 33 aktører som bringer hud- og skinnprodukter i omsetning. Det produseres og bearbeides mye hud- og skinnprodukter i Norge, som stort sett eksporteres til EØS og tredjeland. Samlet eksportverdi i perioden 2019–2023 var på om lag 1,2 milliarder. kroner. Hud- og skinnprodukter fra storfe som ikke er avskogingsfri vil etter regelverket trer i kraft ikke kunne omsettes.

6.4.2 Tømmer og avledede produkter

Det forgår produksjon av tømmer og avledede produkter i Norge og forordningen vil få konsekvenser for denne produksjonen. Gjennomsnittlig årlig avvirkning for salg i Norge i perioden 2019 til 2023 var om lag 11,6 millioner kubikkmeter. Førstehåndsverdien av dette tømmeret var i gjennomsnitt 5,2 milliarder kroner per år. Av dette ble om lag 34 prosent eksportert som rundtømmer, både som sagtømmer, massevirke og energivirke.

Andelen av det norske årlige avvirkningsvolumet som kommer fra avskoget areal er ikke kjent, men Landbruksdirektoratet anslår det i femårsperioden i gjennomsnitt årlig er omsatt 580 000 kubikkmeter tømmer som kommer fra areal avskoget for jordbruksformål. Dette er fem prosent av det årlig omsatte norske tømmervolumet. Førstehåndsverdi på dette tømmeret var på om lag 270 millioner kroner.

Andelen av eksportert volum som stammer fra areal avskoget for jordbruksformål er ukjent. Forutsatt at eksportert volum er et representativt utvalg for den norske avvirkningen kan i

underkant av 200 000 kubikkmeter eksportert tømmer (fem prosent) til en eksportverdi på 125 millioner kroner årlig stamme fra arealer avskoget for jordbruksformål.

Det produktive skogarealet i Norge er fordelt på om lag 125 000 skogeiendommer over 10 dekar, med omkring 122 000 ulike eiere. Over 97 prosent av eierne er privatpersoner. Basert på gjennomsnittstall de siste årene er det om lag 14 000 skogeiere i året som gjennomfører hogst og som vil omfattes av avskogingsforordningen. I henhold til artikkel 6 i forordningen kan skogeier overføre ansvaret for å registrere aktsomhetserklæringer til neste ledd i verdikjeden. Ansvaret for å utvise tilbørlig aktsomhet ligger likevel hos skogeier.

Om lag 95 prosent av alt tømmer som avvirkes i Norge omsettes gjennom store skogsamvirker. Vi antar at det mest rasjonelle vil være at samvirkene vil etablere et felles system for å rapportere om tilbørlig aktsomhet. De store skogsamvirkene har i dag et system for tilbørlig aktsomhet gjennom tømmerforordningen. Systemet må videreutvikles for å tilfredsstille krav gjennom avskogingsforordningen. Dette kan redusere de samlede kostnadene ved gjennomføringen.

Verdikjeden for tømmer og avledede produkter i Norge omfatter aktører innen sagbruk og trevareindustri, tremasse- og celluloseindustri, trefiber- og sponplateindustri og andre som for eksempel impregneringsverk, møbel- og innredningsindustri, trekullindustri, tremjøl- og treullfabrikker og finér- og parkettindustri. Avskogingsforordningen vil stille krav til aktører i verdikjeden som produserer nye relevante produkter og videreforhandler relevante produkter.

6.5 Import av varer som omfattes av forordningen

Fra 2019 til 2023 var den totale statistiske verdien av import for alle syv råvarekategoriene 290,4 milliarder kroner. Råvarer av kakao, kaffe, oljepalme, gummi og soya produseres ikke i Norge, og forordningen får derfor ikke direkte konsekvenser for norsk primærproduksjon. Det finnes imidlertid utstrakt videreforedling av disse råvarene til andre produkter omfattet av forordningen.

Tolldata viser at det totalt er mellom 44 400 og 46 100 norske bedrifter som årlig innførselsdeklarerer varer omfattet av avskogingsforordningen (basert på tall fra perioden 2019-2023). Av disse, er det estimert at kun mellom 6 300 og 7 500 vil bli definert som virksomheter eller store forhandlere etter forordningen. Det vil si at ut av disse om lag 46 000 bedriftene, er det kun opptil 7 500 virksomheter og store forhandlere som vil måtte etablere et system for tilbørlig aktsomhet (due diligence system), og dermed vil få en engangskostnad for å etablere dette.

Råvarekategori 'tre' er den absolutt største råvarekategorien ved import, og representerte i perioden 2019-2023 årlig 76 - 80 prosent av samlet statistisk verdi.

Nesten all import av kakao til Norge kommer fra EU. Dette innebærer at varene allerede er plassert på EU-markedet. For kakao omfatter EØS-avtalen fire av de seks relevante varenumrene i avskogingsforordningen, mens produktene kakaobønner og avfall (1801 og 1802) ikke er omfattet. Det er små mengder av disse to produktgruppene som plasseres på EU-markedet eller eksporteres til tredjeland av norske aktører.

Kaffe importeres hovedsakelig som rå bønner fra Brasil og Colombia (tredjeland). Kaffe importeres også ferdig brent, malt eller i andre mer bearbeidede former, som for eksempel i frysetørret form. Rå kaffebønner brennes, males og bearbeides videre for konsum i Norge.

Eksporten av bearbeidet kaffe fra Norge er svært lav. Kaffe kan også importeres som del av andre varer.

Oljepalmen vokser i tropiske områder, og det er ingen kommersiell produksjon av oljepalmefrukten i Norge. Import til Norge av produkter fra oljepalme skjer overveiende fra EU-land, og brukes særlig i mat og dyrefôr i form av palmeolje. Palmeolje importeres også i mange ulike varer, som bakevarer, kjeks og sjokolade for videreforedling i Norge.

Gummi eller naturgummi fremstilles hovedsakelig fra gummitreet *Hevea brasiliensis*, som vokser i tropiske land. Det er ingen kommersiell produksjon av naturgummi i Norge. Syntetisk gummi er fremstilt uten bruk av naturgummi, og er dermed ikke omfattet av avskogingsforordningen. På verdensbasis er årlig konsum av naturgummi og syntetisk gummi om lag det samme. Naturlig rågummi importeres i liten grad til Norge. Det meste kommer til landet som del av produkter, særlig bildekk, men også i produkter som drivreimer belagt med gummi, gummislanger og rør.

Soyabønner produseres hovedsakelig i tropiske og subtropiske områder, og det er ingen kommersiell produksjon av soyabønner i Norge. Soya importeres først og fremst fra Brasil i form av soyabønner, soyamel og proteinkonsentrat. I Norge videreforedles soyabønner, og sammen med importert mel og proteinkonsentrat brukes dette primært til dyrefôr, både til kjøttproduksjon og fiskeoppdrett. Regjeringens beslutning om delvis innlemmelse innebærer at soya ikke omfattes av forskriften.

6.6 Administrative kostnader for forvaltningen

Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet har gjort et estimat på økt ressursbehov som følger av forordningen. Estimatet til Miljødirektoratet er basert på krav i forordningen om årlig tilsyn, gitt den seneste versjonen av risikokategorier fra EU-kommisjonen. Estimatet til Landbruksdirektoratet er basert på at Norge er klassifisert med lav risiko, og at det skal gjennomføres årlig tilsyn av 1 prosent av virksomhetene som bringer relevante produkter i omsetning.

Ved gjennomføring av avskogingsforordningen i norsk rett, vil Miljødirektoratet ha et behov for 7 årsverk og Landbruksdirektoratet et behov for 8 årsverk.

6.6.1 Miljødirektoratet

Miljødirektoratet anslår et behov for økt innsats tilsvarende om lag 7 årsverk for å dekke ressursbehov knyttet til gjennomføring av avskogingsforordningen.

Direktoratet forutsetter at det vil kreve mer arbeid med tilsynsplanlegging, flere og lengre tilsyn, og behov for mer kunnskap for å sikre god etterlevelse av regelverket. Derfor anslås det et behov for om lag 2 årsverk for tilsyn med import av tre og storfe.

Miljødirektoratets ansvar med import og omsetning av nye råvarekategorier vil utløse behov for minst 1 årsverk for å utføre tilsynsvirksomhet, øke kompetanse på nye varekategorier og leverandørkjeder/bransjer, samt samarbeide tettere med våre europeiske kollegaer. Derav behovet for 3 årsverk totalt tilknyttet tilsyn.

Utover tilsyn har forordningen økt Miljødirektoratets ressursbehov med 4 årsverk totalt i fag- og juridisk seksjon for å utføre sine oppgaver knyttet til gjennomføringen av forordningen og

som ansvarlig myndighet. Seksjonene ivaretar blant annet forvaltningen av forordningen samt oppfølging av regelverket.

Forordningen stiller krav til andelen virksomheter og relevante råvarer ansvarlig myndighet skal føre tilsyn med. Denne andelen korresponderer med om landet, eller deler av det, plasseres i risikokategori høy, lav, eller standard. Et viktig moment i denne sammenheng er kravet om at det føres årlige tilsyn med 9 prosent av virksomheter som importerer fra høyrisikoland, samt 9 prosent av mengden av hvert av de relevante produkter som inneholder eller er fremstilt av relevante råvarer, som helt eller delvis er produsert i et høyrisikoland. Dersom flere av landene vi importerer relevante råvarer fra havner i høy risikokategori, vil dette kunne utløse et behov for høyere tilsynsvirksomhet og dermed ytterligere ressurser.

6.6.2 Landbruksdirektoratet

Landbruksdirektoratet anslår et samlet ressursbehov på om lag 8 årsverk for å følge opp krav knyttet til gjennomføring av avskogingsforordningen jf. tabell 1. Dette tilsvarende 9,6 mill. kroner (1,2 mill. kroner per årsverk). Dersom Norge på et senere tidspunkt blir tildelt en annen risikokategori, jf. artikkel 29 nr. 2, anslår Landbruksdirektoratet at ressursbehovet vil øke.

For å gjennomføre krav knyttet til tilsyn anslås et behov på om lag 5 årsverk. Dersom det skal gjennomføres tilsyn utover dokumentkontroll (for eksempel stedlig tilsyn), vil dette kreve mer ressurser enn de nevnte årsverkene.

For å gjennomføre krav utover tilsyn anslås om lag 2 årsverk. Oppgaver knyttet til disse to årsverkene inkludere ledelse av arbeid, informasjonsarbeid, veiledning, kontakt med andre ansvarlige myndigheter, kontakt med europakommisjonen, deltakelse i ekspertgruppemøter og rapportering til EU med mer.

Det er et permanent ressursbehov på ett årsverk med kompetanse innen teknologi, dataanalyse og geodata. I tillegg til kostnader knyttet til årsverk må man regne med økte felles administrative kostnader for Landbruksdirektoratet.

For å kunne gjennomføre tilsynsaktivitet etter avskogingsforordningen vil det også være nødvendig å opprette et kontrollsystem og kontrollrutiner for Landbruksdirektoratet. På nåværende tidspunkt er det ikke gjennomført en konseptutredning for dette, og dermed er det ikke mulig å beskrive disse kostnader nærmere. Det må tas høyde for kostnader knyttet til konseptutredning, opprettelse av et kontrollsystem og kostnader til drift.

Landbruksdirektoratets vurdering legger til grunn at direktoratet blir ansvarlig myndighet kun for norskproduserte relevante råvarer og produkter innen råvarekategoriene tre og storfe, med norsk opprinnelse. Ved eventuell videreforedling av importerte tømmer og treprodukter vil ansvaret også inkludere nye relevante tømmer- og treprodukter som er videreforedlet i Norge. Ved eventuell videreforedling av importert relevant storferåvare og storfeprodukt vil ansvaret også inkludere nye relevante storfeprodukter som er videreforedlet i Norge.

6.6.3 Tolletaten

Gjennomføringen av forordningen vil ha både investeringskostnader og løpende kostnader for Tolletaten.

Etaten vil blant annet få merutgifter knyttet til veiledning, deklarasjonskontroll, etterkontroll (revisjon, kontroll med opprinnelse, verifikasjonsforespørsler fra utlandet, mv.), fysisk kontroll, klassifisering og sanksjonering.

Tolletaten har vurdert manuell behandling av deklarasjoner basert på risikovurdering og masker, frem til etaten får knyttet seg til CSW-CERTEX (EUs Customs Single Window Certified Exchange System). Det anslås at de nye oppgavene vil kreve økt bemanning sett hen til at vareomfanget i EUDR er omfattende. Det er foreløpig anslått om lag 8 mill. kroner til dette.

Ordningen vil også medføre økte kostnader knyttet til blant annet IT-tilpasninger i Tolletatens systemer og andre investerings-/etableringskostnader. Foreløpig er dette estimert til om lag 5 mill. kroner.

7 Utkast til forskrift

Forskrift om import og omsetning av relevante råvarer og produkter knyttet til avskoging og skogforringelse

Fastsatt ved kgl.res....med hjemmel i lov 12. mai 1995 nr. 23 om jord § ...og lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold § 26. Fremmet av Klima- og miljødepartementet og Landbruks- og matdepartementet.

§ 1 Virkeområde

Forskriften gjelder omsetning av produkter listet opp i vedlegg til forskriften innenfor råvarekategoriene storfe, kakao, kaffe, oljepalme, gummi og tre og import av slike produkter fra land utenfor EØS.

§ 2 Gjennomføring av forordning (EU) nr. 2023/1115 og tilhørende rettsakter

Forordning (EU) 2023/1115 om tilgjengeliggjøring på EU-markedet og om eksport fra EU av visse varer og produkter knyttet til avskoging og skogforringelse og oppheving av (EU) nr. 995/2010 (tømmerforordningen), som inntatt i EØS-avtalen vedlegg II kap. XVII nr. [9c, 9ca og 9cb], gjelder som forskrift. Forordningen gjelder med tilpasningene som følger av vedlegg II kap. XVIII, protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig.

§ 3 Ansvarlig myndighet

Miljødirektoratet er ansvarlig myndighet i saker som gjelder relevante råvarer og relevante produkter med opprinnelse utenfor Norge, samt for relevante produkter av kakao, kaffe, oljepalme, og gummi som videreføres til et nytt relevant produkt i Norge.

Landbruksdirektoratet er ansvarlig myndighet i saker som gjelder de relevante råvarene tre og storfe og relevante produkter av tre og storfe, som har opprinnelse i Norge. Landbruksdirektoratet er også ansvarlig myndighet for relevante produkter av tre og storfe som er videreforedlet til et nytt relevant produkt i Norge, selv om produktet eller deler av produktet stammer fra en relevant råvare eller et relevant produkt av tre og storfe med opprinnelse utenfor Norge.

§ 4 Tilsyn

Tilsyn gjennomføres av ansvarlig myndighet etter ansvarsfordeling i § 3.

§ 5 Produkter som er tilbakeholdt etter artikkel 17

Miljødirektoratet kan treffe vedtak om administrativ inndragning etter naturmangfoldloven § 72 b av produkter som er tilbakeholdt av Tolletaten etter avskogingsforordningen artikkel 17.

Miljødirektoratet kan der det er fattet vedtak om administrativ inndragning i første ledd beslutte at produktet skal destrueres når det anses nødvendig fordi varen er lite holdbar eller holder på å bli ødelagt.

§ 6 Håndheving og reaksjoner

Ansvarlig myndighet kan håndheve eller treffe enkeltvedtak i medhold av naturmangfoldloven § 69 til § 73 eller jordlova § 20 ved overtredelse av avskogingsforordningen artikkel 3, 4, 5, 8, 9, 10, 11, 12 og 13 eller enkeltvedtak fattet i medhold av disse artiklene.

Ved alvorlig eller gjentatte overtredelser av avskogingsforordningen kan ansvarlig myndighet forby overtrederen å utøve den forenklete aktsomhetsvurderingen fastsatt i avskogingsforordningen artikkel 13.

§ 7 Overtredelsesgebyr

Ansvarlig myndighet kan ilegge overtredelsesgebyr i medhold av naturmangfoldloven § 74 eller jordlova § 20 a for den som forsettlig eller uaktsomt overtrer avskogingsforordningen artikkel 3, 4, 5, 8, 9, 10, 11, 12 og 13 eller enkeltvedtak fattet i medhold av disse artiklene.

Overtredelsesgebyr skal fastsettes konkret i hvert enkelt tilfelle. Ved vurdering av utmåling av gebyret gjelder forvaltningsloven § 44 tredje ledd og § 46 andre ledd.

Overtredelsesgebyrets skal ikke overstige 15 ganger folketrygdens grunnbeløp for foretak og to ganger folketrygdens grunnbeløp for fysiske personer. Rammene gjelder også der flere overtredelser er begått i samme handling.

§ 8 Straff

Med bøter straffes den som uaktsomt eller forsettlig bryter avskogingsforordningen artikkel 3, 4, 5, 8, 9, 10, 11, 12 og 13 eller enkeltvedtak fattet i medhold av disse artiklene, jf. naturmangfoldloven § 75 første ledd og jordlova § 21. For juridiske personer skal en bot etter første ledd være minst fire prosent av virksomhetens eller forhandlerens samlede årlige omsetning i EØS-området regnskapsåret før bøteleggingsvedtaket.

Med fengsel inntil ett år straffes den som uaktsomt eller forsettlig bryter avskogingsforordningen artikkel 3, 4, 5, 8, 9, 10, 11, 12 og 13 eller enkeltvedtak fattet i medhold av disse artiklene, jf. naturmangfoldloven § 75 første ledd. Grove overtredelser straffes med fengsel inntil fem år, jf. naturmangfoldloven § 75 andre ledd. Naturmangfoldloven § 75 tredje ledd gjelder tilsvarende.

§ 9 Ikrafttredelse mv.

Forskriften trer i kraft fra den blir kunngjort i Norsk Lovtidend.

[Forskriften gjelder for relevante råvarer og relevante produkter framstilt etter denne forskriften har trådt i kraft/dagen etter beslutning i EØS-komiteen/tidspunktet for når Stortinget har gitt samtykke.]

Forskrift 24. april 2015 nr. 406 om omsetning av tømmer og treprodukter med opprinnelse utenfor Norge og forskrift 24. april 2015 nr. 403 oppheves fra den tid Kongen bestemmer.

§ 10 Overgangsordning

For relevante produkter som omfattes av vedlegg 1 til (EU) nr 2023/1114 og vedlegg 1 til forordning EU nr. 995/2010, gjelder forordning (EU) nr 2023/1114 så fremt ikke annet er bestemt.

For relevante produkter som omfattes av vedlegg 1 til (EU) nr 2023/1114 og vedlegg 1 til forordning EU nr. 995/2010, gjelder forordning (EU) nr. 995/2010 frem til 30. desember 2028 for relevante produkter framstilt før ikrafttredelse av denne forskrift/dagen etter beslutning i EØS-komiteen/tidspunktet for når Stortinget har gitt samtykke.

Vedlegg: Relevante produkter jf. forskriften § 1

Tabellen nedenfor viser varer som er omfattet av vedlegg I til forordning (EØS) nr. 2658/87 og som også er omfattet av EØS-avtalen.

Med unntak av biprodukter fra en produksjonsprosess, der denne prosessen involverte materiale som ikke var avfall som definert i artikkel 3 nr. 1 i direktiv 2008/98/EF, får forskriften ikke anvendelse på varer dersom de er produsert utelukkende av materialer som har fullført sin livssyklus, og som ellers ville ha blitt kastet som avfall som definert i artikkel 3 nr. 1 i nevnte direktiv.

Relevant råvare	Relevante produkter
Storfe	ex 4101 Rå huder og skinn av storfe (ferske eller saltede, tørkede, kalkede, piklete eller på annen måte konserverte, men ikke garvede, pergamentbehandlede eller videre bearbeidede), også avhåret eller spaltet ex 4104 Huder og skinn av storfe, garvet eller som "crust", uten hår, også spaltet, men ikke videre bearbeidet ex 4107 Lær av storfe, videre beredt etter garving eller "crusting", herunder pergamentbehandlet lær, uten hår, også spaltet, unntatt lær som hører inn under posisjon 4114
Kakao	1803 Kakaomasse, også avfettet 1804 Kakaosmør, -fett og -olje 1805 Kakaopulver, uten tilsetning av sukker eller annet søtningsstoff 1806 Sjokolade og andre næringsmidler som inneholder kakao
Kaffe	0901 Kaffe, også brent eller koffeinfri; skall og hinner av kaffe; kaffeerstatninger med innhold av kaffe, uansett blandingsforhold

Relevant råvare	Relevante produkter
Oljepalme	2306 60 Oljekaker og andre faste reststoffer, også malte eller i form av pelleter, etter utvinning av palmenøtt- eller palmekjerneolje, men bare dersom de hører inn under varenummer 23.04 eller 23.05 –av palme nøtter eller palmekjerner og ikke brukes til dyrefôr ex 2905 45 Glyserol, med en renhet på 95 % eller mer (beregnet på grunnlag av tørrstoffvekt) 2915 70 Palmitinsyre og stearinsyre, deres salter og estere 2915 90 Mettede asykliske monokarboksyliksyrer og deres anhydrider, halogenider, peroksider og peroksyliksyrer; deres halogen-, sulfo-, nitro- eller nitrosoderivater (unntatt maursyre, eddiksyre, mono-, di- og trikloreddiksyre, propionsyre, butansyrer, pentansyrer, palmitinsyre, stearinsyre, deres salter og estere og eddiksyreanhydrid) 3823 11 Stearinsyre, industriell, som ikke brukes til dyrefôr 3823 12 Oleinsyre, industriell, som ikke brukes til dyrefôr 3823 19 Industrielle monokarboksyliksyrer, raffinasjonsfettssyrer , (unntatt stearinsyre, oleinsyre og tallolefettssyrer), som ikke brukes til dyrefôr 3823 70 Industrielle fettalkoholer, som ikke brukes til dyrefôr
Gummi	4001 Naturgummi, balata, guttaperka, guayulegummi, chicle og lignende naturgummi, i ubearbeidet form eller i form av plater, duk eller bånd ex 4005 Blandet gummi, uvulkanisert, i ubearbeidet form eller i form av plater, duk eller bånd

Relevant råvare	Relevante produkter
	ex 4006 Uvulkanisert gummi i andre former (f.eks. stenger, rør og profiler) og varer (f.eks. skiver og ringer) ex 4007 Tråd og snorer av vulkanisert gummi ex 4008 Plater, duk, bånd, stenger og profiler av annen vulkanisert gummi enn hardgummi ex 4010 Transportbånd eller drivreimer av vulkanisert gummi ex 4011 Nye pneumatiske dekk av gummi ex 4012 Regummierte eller brukte pneumatiske dekk av gummi; massiv- eller halvmassivdekk, slitebaner og felgbånd, av gummi ex 4013 Innerslanger av gummi ex 4015 Klær og tilbehør dertil (herunder hansker, vanter og votter) til alle formål, av vulkanisert gummi unntatt hardgummi ex 4016 Andre varer av vulkanisert gummi enn hardgummi, ikke nevnt noe annet sted i kapittel 40 ex 4017 Hardgummi (f.eks. ebonitt) i alle former, også avfall og skrap, varer av hardgummi
Tre	4401 Ved til brensel i form av stokker, kubber, vedtrær, kvister, kvistbunter eller lignende; tre i form av fliser eller spon; sagflis og treavfall, også agglomerert til briketter, pelleter eller lignende former 4402 Trekull (herunder kull av nøtter eller nøtteskall), også agglomerert

Relevant råvare	Relevante produkter
	4403 Tømmer, også befridd for bark eller splintved eller grovt tilhogd eller tilskåret 4404 Emner av tre til tønnebånd; kløyvde stokker; stolper og staurer, spissede, men ikke saget i lengderetningen; emner av tre, grovt tildannet eller avrundet, men ikke dreid, bøyd eller bearbeidet på annen måte, anvendelige til framstilling av spaserstokker, paraplyer, verktøyskaft eller lignende; strimler og lignende av tre 4405 Treull; tremel 4406 Jernbane- og sporveissviller av tre 4407 Trelast saget eller kuttet i lengderetningen, knivskåret eller skrelt, også høvlet, pusset eller endeskjøtt, av tykkelse over 6 mm 4408 Plater for finéring (herunder slike framstilt ved å skjære laminert tre), for kryssfinér eller lignende laminert tre eller trelast, saget i lengderetningen, knivskåret eller skrelt, også høvlet, pusset, sammenspleiset eller endeskjøtt, av tykkelse høyst 6 mm 4409 Trelast (herunder usammensatt parkettstav), fortløpende profilert (pløyd, falset, avrundet eller forsynt med fas, staff eller lignende) langs kanter, ender eller flater, også høvlet, pusset eller endeskjøtt 4410 Sponplater, «oriented strand board» (OSB) og lignende plater (f.eks. «waferboard») av tre eller andre treaktige materialer, også agglomererte med harpikser eller andre organiske bindemidler 4411 Fiberplater av tre eller andre treaktige materialer, også agglomererte med harpikser eller andre organiske bindemidler 4412 Kryssfinér, finerte plater og lignende laminert tre

Relevant råvare	Relevante produkter
	4413 Fortettet tre i form av blokker, plater, lister eller profiler 4414 Trerammer til malerier, fotografier, speil eller lignende gjenstander 4415 Pakkasser, esker, sprinkelkasser, dunker og lignende emballasje av tre; kabeltromler av tre; lastepaller, kassepaller og andre paller av tre; pallerammer (Ikke emballasjemateriale som utelukkende brukes som støtte, beskyttelse eller bærer for et annet produkt som bringes i omsetning) 4416 Fat, tønner, kar, baljer og annet bøkkearbeid samt deler dertil av tre, herunder tønnestaver 4417 Verktøy og redskaper samt innfatninger, håndtak og skaft dertil, av tre; innfatninger, håndtak og skaft av tre til børster eller koster; lester og blokker av tre til fottøy 4418 Bygningssnekker- og tømmermannsarbeider, herunder lamellplater med innvendig hulrom (celleplater), sammensatte gulvpaneler og takspan («shingles» og «shakes»), av tre 4419 Bordserveise og kjøkkenartikler av tre 4420 Innlagt tre (marketeri); skrin, esker og etuier for bijouterivarer eller spisebestikk og lignende varer, av tre; statuetter og andre dekorasjonsgjenstander, av tre; møbelgjenstander av tre som ikke faller inn under kapittel 94 4421 Andre varer av tre Masse og papir i henhold til kapittel 47 og 48 i Den kombinerte nomenklatur, med unntak av produkter av bambus og produkter av gjenvunnet materiale (flis og avfall) ex 49 Bøker, aviser, bilder og andre trykksaker, håndskrevne eller maskinskrevne arbeider samt arbeidstegninger, av papir

Relevant råvare	Relevante produkter
	ex 9401 Sittemøbler (unntatt dem som hører inn under posisjon 9402), også de som kan omgjøres til senger, samt deler dertil, av tre 9403 30, 9403 40, 9403 50, 9403 60 og 9403 91 Møbler av tre og deler dertil 9406 10 Prefabrikkerte bygninger av tre